

Romové mezi námi

Těch, kdo se k Ježíšovi neumějí dostat jinak než přes růženec, přes dotek, přes zážitek, přes rozjitřené smysly, je prostě mezi Romy nepoměrně víc než mezi námi, co to берeme takříkajíc přes rozum. Snad proto se k nim sype Boží slovo spíš necestami než cestami, rozzněně naráží na bizarní terén jejich rozervaných duší a dává vzrůst víře, na jejich zařazení a začlenění nemáme my „systematicí“ žádnou přihrádku. *Cikánská víra, Pavel Kočnar | 7*

Romové jako obraz české kultury	8
Velký vliv malého kamaráda	21
Romský život je nabitý emocemi a velmi tvrdý	30
Diakonie: Sázka na vzdělání	34

Skolička

Diakonie Vsetín

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

ÚVODNÍK

3 – D. Ženatá

AKCENT

4 Proti proudu. K mezinárodnímu Dni památky na oběti holokaustu – *gm/oe*

BIBLICKÁ ÚVAHA

5 Rozvířejme okovy svévole, dávejme ujařmeným volnost – Z. Nováková

TÉMA

7 Cikánská víra – P. Kočnar

8 Kdo ujedl z mého talířku – T. Pavelka

11 Romové, pochody nenávisti a krabice od bot – M. Vymětal

13 Otázka na tělo
Jakou máte zkušenost s Romy?

CÍRKEV ŽIJE

21 Velký vliv malého kamaráda – *Jakub*

22 Knihy pro Theofila – R. Mazur

23 Peníze. Farářský kurz – N. Čejková

25 Životní cesta jako dobrodružný román.
Reverend M. Řepka – J. Voda

EKUMENA ŽIJE

27 Sezona začíná – *Pb+*

28 Evangelíci na Bílé Hoře – G. Frey-Reininghaus

CÍRKEV SLOUŽÍČÍ

29 Kurátor sboru – D. Ženatá

30 Vzkaz z Ostravy – I. Pellarová

ZPÍVANÁ LITURGIE

32 Sbory s původní luterskou liturgií – E. Baťová

DIAKONIE

34 Sáзка na vzdělání – D. Ženatá

37 Nejsme rasisté. Ale...? – P. Hanych

SLOVO

39 Z úst nemluvnátek připravil sis chválu.
Děti a modlitba – K. Šímr

40 Životní a tvůrčí bilance Pavla Rejchrt – J. Šulc

41 Většina menšiny – J. Plíšková

ÚVODNÍK

Romové a my

Jsou mezi námi, pokud máme na mysli občanskou společnost. Jako sousedé, spolužáci našich dětí, potkáváme je na ulici, v obchodě i na koupališti. Jsou však mezi námi ve sborech? Až na pár případů velice málo. Přitom čteme v příspěvku vězeňského kaplana Pavla Kočnara, že romská víra je živá, opravdová a vřelá. Kde je tedy zádrhel? Čím to, že naše kostely a sbory romské spoluobčany příliš nepřitahují? Část odpovědi je možná v příspěvku Ivy Pellarové, která má bohaté zkušenosti ze sociálně vyloučených lokalit v Ostravě: Říká bez obalu, že Romům může bránit v zapojení do naší církve málo vřelosti, vysoké nároky na znalosti i na sebe a celková uzavřenost sborů.

Jsou Romové opravdu tak jiní? Asi každému vytane na mysli nějaká osobní zkušenost či příklad, že ano. Díky začarovanému kruhu posílání romských dětí do praktických škol a nemožnosti pak dosáhnout na vyšší vzdělání, jsem neměla mnoho romských žáků na střední škole, zato v učebních oborech jako zedník či malíř dostatek. Vždy dobře znali svá práva a hlasitě se jich dožadovali, horší už to bylo s plněním povinností, zodpovědností a chozením do školy vůbec. Přitom právě ve vzdělání je ten zakopaný pes. To už pochopili mnozí od učitelů po ministry, ale jak toho dosáhnout? Jak si můžete přečíst v dalším příspěvku tohoto čísla, Diakonie na Vsetíně vsadila na práci se sociálně slabými rodinami, na péči nejen o předškolní děti, ale také o jejich rodiče. Doprovází rodiny školních dětí, věnuje se mládeži. Občanských sdružení i středisek charit a diakonie, které dělají výbornou a potřebnou práci mezi Romy, je v naší republice mnoho. A to je dobře.

Romové mezi námi jsou a budou. Kdybychom znali odpovědi na otázky plynoucí ze společného soužití, dávno by problémy byly vyřešeny. Jenže na složité problémy není jednoduchá odpověď. Jana Plíšková shrnuje své postřehy na toto téma v Posledním slově.

Inspirativní čtení přeje všem čtenářům

Daniela Ženatá

zleva: Benjamin Seidel, Michaela Vidláková, Stanislava Šimuniová, Anna Hejlová

K MEZINÁRODNÍMU DNI PAMÁTKY NA OBĚTI HOLOKAUSTU

Proti proudu

O odvaze, paměti a demokracii

V pražském kostele u Martina ve zdi se 5. února konala ekumenická bohoslužba s titulem Proti proudu – o odvaze, paměti a demokracii. Vedl ji Frank Leßmann-Pfeifer, farář Evangelického sboru německého jazyka při ČCE. Bohoslužba navazovala na tradici vzpomínkových bohoslužeb ke Dni památky na oběti holokaustu a předcházení zločinům proti lidskosti. Součástí bohoslužby byl rozhovor se zástupci tří generací pamětníků a dobrovolníků.

Nejstarší byla paní Michaela Vidláková. Vyprávěla mimo jiné, jak se v Berlíně seznámila s Lotharem Kreyssigem, jedním ze zakladatelů organizace Aktion Sühnezeichen Friedensdienste e. V. (ASF je nezisková organizace, která přes čtyřicet let napomáhá porozumění a usmíření Německa s jeho sousedy).

Michaela byla jako šestiletá holčička deportována do ghetta v Terezíně. Nyní se tato žena plná elánu a chuti do života aktivně angažuje v oblasti vzdělávání mládeže o holokaustu a utu-

žování česko-německých vztahů. Je také členkou Židovské obce v Praze.

Reprezentantkou střední generace byla Anna Hejlová, členka ČCE v Dejvicích, která se v sedmdesátých a osmdesátých letech zúčastnila několika letních táborů pořádaných ASF, kde navázala celoživotní kontakty s Němci.

Nejmladší účastník debaty, Benjamin Seidel, se po maturitě rozhodl sloužit rok v Ostravě jako dobrovolník v organizacích ASF a Servitus. Pracuje tam v projektu Vesnička soužití, pomáhajícím při integraci romských dětí. V druhém projektu nazvaném Živá paměť se stará o lidi, kteří přežili holokaust. Benjamin se s myšlenkou ASF ztotožnil natolik, že hodlá organizovat letní tábor.

Při bohoslužbě kázal česky Jan Kašper, farář z Brandýsa nad Labem (německý text byl k dispozici). Diskuse byla tlumočena do němčiny.

gm/oe (foto gfr)

Rozvírejte okovy svévole, dávejte ujařmeným volnost (Iz 58,5.6 a Mt 6,16-18)

Půst, postní období, plní v tzv. abrahamovských náboženstvích, tedy judaismu, křesťanství a islámu, nesporně významnou úlohu. Různých svědectví o lidech obracejících se k Bohu v době útlaku a úzkosti, toužících po Boží milosti a odpuštění, čteme na stranách Starého zákona nespočet. Jde často o výraz nejen naprosté vydanosti a poslední naděje, kterou může naplnit jedině Hospodin Bůh, ale i o pokus přiblížit se Bohu zvláštním, niterným způsobem.

Člověk se v dobách starozákonních obracel v nejvyšší nouzi k Hospodinu, pokořoval se před ním, oblékal prostý žíněný šat, sypal si hlavu popelem... Dával svůj postní postoj vůči Bohu veřejně najevo. Na čemž není nic špatného. Přesto se však mnozí kritikové patřící k prorocké tradici Starého zákona, v níž stojí v mnoha svých důrazech i Ježíš Nazaretský, proti takovému projevu postavili. Vypadá takto „den, v kterém má Hospodin zalíbení“? Tuto otázku čteme ve verši z proroka Izajáše. Jak vypadá den podle Hospodina „gusta“, jak by šlo tento výraz také přeložit?

Ne náhodou jsem se na začátku zmínila o abrahamovských náboženstvích. Je jen málo míst na zemi, kde se tato tři „náboženství Knihy“ setkávají tak úzce a přitom jedno vůči druhému tak vymezeně, jako je Jeruzalém. To, co je jasné patrně téměř každému návštěvníku či návštěvnici již během pár dnů, se během dlouhodobějšího pobytu zajímavě vytříbí. Možná prvotní mírná fascinace náboženskou ortopraxí, která dýchá ze všech koutů tohoto města, ať už to je vůně kadidla z kostelů, které jen vzdáleně připomínají cokoli, co si český evangelík jako kostel umí představit, všudypřítomní příslušníci ultratodoxních Židů - chasidů - v černých kabátech a kloboucích či vyvolávání muezzinů k pěti denním modlitbám - to vše se po určité době pomalu

rozplyne a člověk si začne klást otázku, zda by Ježíš znovu nad Jeruzalémem nenaříkal.

Během svého studijního pobytu jsem se zde měla možnost setkat i s tím, jak probíhá muslimský ramadán, jeden z pěti pilířů islámu, kdy se muslimští studenti po dobu asi jednoho měsíce přes den postí, nejedí ani nepijí i přes teploty dosahující tropických výšek. Či židovských deset dnů pokání vrcholících postem na Den smíření, kdy jako by se v celé zemi zastavil život. A na průběh křesťanského předvelikonočního postu jsem upřímně zvědavá. Jak by však měl vypadat?

Na spojitost mezi oběma biblickými úseky uvedenými v záhlaví upozornili již Kraličtí. Ježíšovo slovo proti pokrytectví a poukaz na Boha Otce, který zkoumá srdce a nikoli zevnějšek, koresponduje s izajášovským apelem, a nabádá tak k zamyšlení nad další rovinou postu, jež často zůstává v pozadí možná ze stejných důvodů jako v době proroků a Ježíše Nazaretského. Vždyť půst by měl být cosi vážného, postit bychom se měli od něčeho, alespoň nějak dokázat přesvědčit i sebe sama, že se právě ztišuji před Bohem, že se v něčem ze svých oblíbeností omezím a budu tak mít jakési alibi (před Bohem či lidmi?), že jsem nějak dodržela významné období církevního roku. Avšak v postu podle slov izajášovských i Ježíšových jde zjevně o něco jiného. Dochází v něm k hluboké, až bytostné spřízněnosti s Bohem, kterému se tak odevzdáváme. Postíme se radostně tím, že „rozvíráme okovy svévole, dáváme ujařmeným volnost, každé jho rozbíjíme“. Zdali ne právě toto je jeden z plodů království Božího mezi námi hlásaného tím, jehož lásku k lidem chceme předvelikonočním postem oslatit.

*Zora Nováková, studentka bohosloví
(na studijním pobytu v Jeruzalémě)*

Téma – Romové mezi námi

A black and white photograph of a white lace-trimmed dress hanging from a rope in a dark room with arched windows. The dress is the central focus, hanging vertically. The background is dark, with light streaming through several arched windows, creating a dramatic, high-contrast scene. The overall mood is somber and contemplative.

Modlitba

Náš nebeský Otče,

ty jediný jsi svatý a pravý,
tobě je v každém národě,
jazyce a rase milý ten,
kdo jedná spravedlivě.

Kěž je přeražena každá pozvednutá paže,
kež jsme spolu
s tvými věrnými ze čtyř úhlů světa
naroubováni na pravý vinný kmen,
tvého Krista.

Amen

modlitba Tomáše Pavelky, foto Olga Stráníková

Cikánská víra

Motto: víra je dar. U Romů to platí dvojnásob. Jestli byl k někomu Pán Bůh opravdu štědrý, tak právě k nim. Jako kdyby věděl, že při jejich „spotřebě“ jim ji musí nadělit pěkně do zásoby.

Nečekejte ode mne pohled teologicky zaostřený, jakousi zasvěcenou analýzu romské spirituality, jak se dnes duchovnímu směřování rádo říká. Pomínu-li fakt, že mnohé materiály na toto téma už existují, myslím teď hlavně na to, že pokusy (jakkoli potřebné) tento fenomén nějak „menšinnově“ postihnout a nás tak zas o píď posunout od předsudků k realitě vždycky vedou k částečnému zjednodušení a plošnému nálepkování. Já mohu nabídnout pouze svou zkušenost; podělit se o to, co jako vězeňský kaplan téměř denně sleduji a zažívám ve specifickém prostředí věznice, kde výraznou a významnou část osazenstva tvoří právě Romové.

Ve vězeňské kapli se pak poměr v jejich prospěch zvyšuje násobně – na bohoslužbách a biblických hodinách tvoří až devadesát procent. Tento nezpochybnitelný fakt chtě nechtě podněcuje otázky. Proč přicházejí a co za jejich zájmem skutečně je? Je to opravdu víra, nebo něco jiného, co s vírou souvisí málo nebo s ní nesouvisí vůbec? Obecně sdílená (negativní) zkušenost, vězněním jakoby potvrzená, tyto otázky vydatně přizívuje. Křesťanská naděje má ale nakonec navrch i nad kaplanovou skepsí: přivádí je právě víra.

Otázka po její povaze však zůstává. Určitý otazník se prostě vznáší nad každým setkáním, nad každou situací s nimi zažitou: už třeba projít kolem nich po chodbě vyvolá rozruch, černý les paží se zaježí, každý chce podat duchovnímu ruku. Touha po tomto doteku nerozlišuje mezi kaplanem a dobrovolníkem, mužem a ženou. Stranou přitom jde i etiketa. Prostě je tu duchovní. Je za tím víc než zdvořilost? Třeba existenciální potřeba dotknout se zprostředkovaného nadpřirozena?

Často slyším od jejich neromských sousedů, že nic proti cikánům nemají, ale ty jejich „žalmy“ že poslouchat nemusí. A myslí tím vrocené až jaksi odevzdané „jajkání“, nesoucí se celé hodiny chodbou a dál okny do svobodného prostoru. Přitom o biblických žalmech a o jisté podobnosti nevědí nic nejen tito „sousedé“, ale ani Cikáni sami. Sta-

čilo by ovšem jen otevřít žalm 22,7–9 a tytéž verše v žalmu 88.

Neodbytnou a neustále opakovanou prosbou je shánka po růženci. Když se zeptám, proč jej chtějí, vždycky slyším stejnou odpověď: jsme věřící. A co růžencové modlitby, znáte? Na to už většinou odpověď chybí. Jenže bez modlitby má růženec cenu tak podkovy pro štěstí.

Občas ale někdo mile překvapí svojí pohoršlivou reakcí: to se přece nedá srovnávat, nestojím o podkovu, stojím o růženec, o Ježíše! Možná přehořívá. Přesto dál a trochu provokativně zkusím čistotu prosebníkových úmyslů. Podkovu za tabák nevyměníte, ale za růženec ho budete mít plnou igelitku. Naštěstí odolávám „profesionálnímu“ pokušení pokračovat v testování připomínkou podobně vysoce žádaných „nových zákonků“. Ve vězení totiž byly pro některé ještě donedávna snadno dostupnou zásobárnou jemných cigareto- vých papírků. Myslím, že dnes už to vědí i jejich milí kolportéři z organizace The Gideons International. A tak se i z těchto takzvaných gedeonů stalo úzkoprofilové zboží. Co když se ale ve své podezřívavosti mýlím? Anebo nemýlím, jenže pak to přece logicky znamená, že tady musí být někdo další, kdo se právě kvůli růženci měsíční zásoby tabáku zřekne, a někdo další, kdo si evangelium natištěné na těch jemných papírkách stihne přečíst dřív, než si do nich jejich majitel ten růžencový tabák stačí ubalit.

Jakou úlohu vlastně hraje v cikánské víře Bible? S velkou opatrností a jen podle své zkušenosti odpovídám – pro někoho vůbec žádnou, jiného pohltí tak, že ho zbaví schopnosti k některým věcem zaujmout takzvaně normální názor. Jsem v pokušení provokativně a zkratkovitě prohlásit: oč méně Romové Bibli čtou, o to větší víru mají, a čím více ji čtou, tím jsou zmatenější. Totiž ti, kdo ji otevírají poprvé, často zažívají něco, co popisují jako strach ze sebeodhalení nebo jako bázeň podobnou Mojžíšovu stanutí před hořícím keřem. Její složitost a náročností jsou zaskočení; nepřipraveni se ▶

ocitají před těžko stravitelným myšlenkovým koncentrátem, ze kterého bolí hlava, i posvátným majestátem, kterého přece nejsou hodni. Některé ale strhne. Ti zas pak většinou tíhnou k doslovnému výkladu a přímočaré aplikaci. Biblické hodiny se tak stávají výzvou k opatrnosti při výběru textu a k nekonečné trpělivosti při rozhovoru nad jeho smyslem.

Těch, kdo se k Ježíšovi neumějí dostat jinak než přes růženec, přes dotek, přes zážitek, přes rozjitřené smysly, je prostě mezi Romy nepoměrně víc než mezi námi, co to bereme takříkajíc přes rozum. Snad proto se k nim sype Boží slovo spíše necestami než cestami, rozoznává nařazení na bizarní terén jejich rozervaných duší a dává vzrůst víře, na jejíž zařazení a začlenění nemáme my „systematici“ žádnou příhrádku.

Oč méně Romové víru promyšlejí, o to více ji prožívají. Radují se z krásně vystavěné melodie, ale nenamáhají se zapamatovat si text písničky zpívané už postě. Raději znovu trpí se zkrvaveným Ježíšem v Gibsonově filmovém podání, než aby museli nalistovat v Bibli už popadesáté stejné místo. Usínají při kázání, aby si pak s o větším gustem tiskli ruce při pozdravu pokoje. Po překoktaném otčenáši se bravurně pokřizují a políbí v ruce svíraný imaginární křížek. Áronovské požehnání přijímají s dychtivostí, která by leckterého z nás zahanbila. A po jeho závěrečném „...ti žehná a obdaří tě pokojem“ z některých úst ještě spontánně zazní „i tobě“. Amen.

Druhé motto: cikánská víra bez Bible může být stejně opravdová jako cikánské písničky bez not.

Pavel Kočnar

ROMOVÉ JAKO OBRAZ ČESKÉ KULTURY

Kdo ujedl z mého talířku?

Na studiích v cizině mi můj španělský spolužák (jinak velký bojovník proti rasismu a chudobě všude jinde na světě) zanicně popisoval, jak velké problémy má jeho země s Cikány. Velmi jsem se bavil, protože jako cikánské popisoval přesně ty vlastnosti, které máme u nás obecně spojené se Španěly. Celé to završil hotovou perlou: pro vás nemohou být takový problém, vždyť vypadají úplně stejně jako vy. Ale my, my vypadáme úplně jinak.

Nejsme o tolik jiní

Stejně je to i u českého obrazu Cikána: je to někdo, kdo pro sebe umí získat výhody, kdo dobře zná svá práva, méně své povinnosti – tedy někdo dost podobný podstatné části našeho národa. Nevylučuji tím, že taková může běžná zkušenost s Romy být. Moje zkušenost byla taková, že cikánští sousedi se mě chodili ptát na staré železo, čeští sousedé na dřevo; ovšem přístup „podáš prst, chci celou ruku“ byl u obou stejný.

Každá kultura vtiskuje svým menšinám své rysy. Na sobě je nevidí, na menšině, tedy z odstu- pu, už ano. Co jsem mohl nahlédnout – příbytky, oblékání i životní rytmus české chudiny a Romů je totožný: bydlí se v kuchyni, na plotně se vaří v nějakém tom velkém hrnci; jako hodiny na zdi zvětšenina zlatých digitálek. Velké množství příbuzných a jinak spřízněných lidí během dne přichází a odchází a přináší Jobovy zvěsti. Stejná je, a to i u docela bohatých Čechů, představa bo- hatství jako konstantně velkého koláče, kterého když má někdo velký kus, zákonitě ujedl z toho kusu mého. Když je někdo bez práce, vždy čekám, že se tak v třetí větě zmíní o Cikánech, a většinou se nespletu. Závidí jim sociální dávky, které sám pobírá, které mu stejně jako Cikánům přiděluje úplně stejný barvoslepy počítač, ať už na inter- netu kolují jakékoliv báje.

Nikdo jim nenadržuje

O nějakém nadržování Romům u nás nemůže totiž být ani řeči. Protože, kdo by to dělal? Padesátnice na úřadech ani nakrátko ostříhaní policisté nepředstavují zrovna tu skupinu lidí, ze kterých se rekrutují multikulturní idealisté. Romové sedí ve vězení v daleko větším poměru k Čechům, než v jakém běhají na svobodě, takže o nějakém nadržování nemůže být řeči ani co se práva týče.

Češi přitom nejsou nějakí rození rasisti. Student z Afriky funguje v našem povědomí jako prima kamarád, Vietnamci vadí v naprosté většině opravdu jen životním zoufalcům. Čech obvykle zapadne mezi místní i při delším pobytu v exotické cizině. A i ten nejzafatější český rasista si nakonec vzpomene na nějakého „slušného Cikána“, proti kterému nic nemá. To je skoro pravidlo.

Nedělat ze státu tátu

Za českým rasismem stojí dle mého dvě věci: přílišné očekávání od státu, potažmo od pozem- ského života vůbec. A za druhé, vlastní nejistota a sebedoceňování.

Není žádný div, že země, kde třicet korun pla- cených u doktora může rozhodnout volby a kde se lidé běžně zadlužují, aby si mohli koupit větší televizi, udělá i ze „svých“ Romů profesionální vyplňovače formulářů. Člověk ovšem nemá prá- vo ani na zdraví, ani na blahobyt, ani na práci, která by jej bavila. Nežijeme v ráji, k životu pa- tří i mrzutosti a neštěstí. Tyto věci odstraní až druhý příchod Krista, ale žádný stát. Žádný stát na to nemá, aby lidem tohle vše dal. Lidé ovšem ve stát věří jako v Pána Boha, pokud tohle všechno od něho nedostanou, vykládají si to tak, že jim to nějaký Cikán sebral. Ne nadarmo ty nejtolerant- nější země bývají země obchodníků – Holandsko, Dánsko, kdysi dříve Bosna nebo ještě dříve Córdoba. Tam lidé jednak vidí, že bohatství roste, že to není jen stále stejně velký koláč pro všechny. Jednak s sebou obchod nese risk, který nikdy nejde úplně odstranit. Člověk se učí brát nezdar jako svou chybu, nebo prostě jako součást hry.

Tam, kde se o lid „otcovsky“ stará nějaká hra- běcí nebo gubernátorská kancelář, naopak vždy bývá někdo v podezření, že ujídá. Nejdéle trvajícím rasistickým experimentem, apartheid v Jihoafrické republice, vznikl v podstatě jako další fáze pro- pracovaného projektu štědrého sociálního státu, kde bylo o každého bělocha postaráno od kolébky až po hrob.

Ať vládne právo

Úkolem státu ani náhodou není činit nás šťast- nými. O to se maximálně mohou pokusit naši bližní. Stát, jak říká Pavel, „nenese meč nadarmo“. Hlavní úkol státu plní policie, soudy a armáda (ti nesou meč), protože hlavním úkolem státu je bránit životy a majetek svých občanů a vymáhat právo. Za rasovými bouřemi minulého roku stojí především nezvládnutá kriminalita v dotčených obcích. Obyvatelům českého severu by mělo dojít, že je jedno, jakou barvu má zločinec. Problém je spíše v tom, že zde stát selhává ve své základní funkci, protože je plně zaměstnán dotováním a projektováním všeho možného, co by klidně mohly zajišťovat různé spolky a charity, a na do- statek „ramen zákona“ už mu nezbyvají peníze. Jednoduše řečeno, policie v ulicích pro mě zna- ►

mená konec rasových problémů. Bezpečnost však nebývá výrazným tématem volebních kampaní: přepadnou jen někoho, jen někdo má bezohledné sousedy, kdežto na nějakou tu dávku či výhodu má nárok snad každý. Tolik k „české straně“ problému.

Ukřivdění nikam nevede

Vzato z druhé strany, naši Romové, pokud je mi známo, uplatňovali podobné vzorce chování jako u nás i v britské či kanadské emigraci. Naproti tomu sociálně daleko „drsnější“ Spojené státy nevědí, co je to „romský problém“, a Romové zde zapadnou (nebo propadnou) jako každý jiný přistěhovalec.

V ostrém kontrastu k tristní situaci amerických černochoů patří černoši afričtí, přistěhovalí do USA, k těm nejúspěšnějším imigrantům. Odpověď, která dosti souhlasí s pohledem, který zde předkládám, podal v knize *Sen a noční můra: dědictví šedesátých let pro spodní vrstvy* Myron Magnet. Počátek stagnace černošské komunity v USA se podivně kryje právě s šedesátými léty. Americké černochoy, kteří po nabyté svobodě pomalu, ale trvale zlepšovali své postavení, zničilo heslo těch let: „máš právo dělat si, co chceš, společnost ti to dluží“. Přesně to právě v tu chvíli, když šlo vše pomalu nahoru, nepotřebovali černoši slyšet. Černochoy nedrží na dně genetika, ale pocit ukřivdění, opačná varianta bílého rasismu – zde za vše pro změnu může běloch.

Marná sláva, menšina musí přijmout zvyklosti většiny (jak učil už Augustin). I tak si může zachovat svou specifičnost. Nezdár ukřivdění náro-

dů ostře kontrastuje s úspěchy menšin, jako jsou Arméni, Maronité, Židé, Číňané v jihovýchodní Asii – každý z těch národů má mnoho důvodů k ukřivdění, přitom z ní však nežije. Každý si zachovává svá specifika, přitom se však plně adaptuje na podmínky své země.

Odmítnout apartheid

Fungující společnost může mít jen jednu soustavu kulturních norem, a to soustavu většiny. Jižní národy žijí v pomalém tempu; má to svůj smysl, přes poledne je tam horko k zalknutí. Kdo tam chce žít, nemůže nahánět lidi do práce přes poledne nebo brzo ráno, musí se přizpůsobit. V našich podmínkách poměrně krátkého teplého období se spousta věcí musí stihnout včas. Takže poněti o čase, rozumná dochvilnost má v našich podmínkách svůj důvod a je jí třeba vyžadovat, naše společnost na ní funguje. To jen tak pro příklad. Své normy chování máme právo vyžadovat. Nejen kvůli sobě, ale především kvůli menšinám: stanovujeme tím jasné podmínky přijetí, jasné měřítko. Kdo je splní, má náš respekt, ať už má jakoukoliv barvu. Naši Romové musí dostat signál, o co se vlastně mají snažit, abychom je uznávali, a toho uznání se jim pak také musí bezpodmínečně dostat.

Nejvíce zatím dle mého soudu stát udělal pro Romy zřizováním nultých ročníků, kde se děti, které to neumějí (ať černé, nebo bílé), učí pojmenovat barvy a zvířátka, protože to by podle české kulturní normy dítě v šesti letech mělo umět. Jiné kultury to mohou vidět jinak (a mají k tomu stejně dobré důvody), ale tady jsme ve většině my, proto takto své normy vynucujeme.

„Kulturu maj jinou, vychování taky, jak my nikdy nebudou, nevěř na zázraky,“ zpívá populární český rasista Daniel Landa. Je to ovšem v podstatě stejná myšlenka, jakou hlásá i humanistický kulturní pluralismus. Ať to myslí člověk dobře nebo zle, obojí nakonec vede k „oddělenému vývoji“, apartheidu, jak můžeme vidět ve čtvrtích „jen pro bílé“ a „jen pro černé“, které v západní Evropě vznikly na rozdíl od JAR bez donucování, jen díky sociální politice.

Integrace přitom není nějaký zázrak. Stačí se jen zbavit landovské zakomplexovanosti. Musíme si být jisti vlastními kulturními normami, a tak věřit, že je může plně přijmout kdokoliv jiný, kdo v naší zemi žije.

Tomáš Pavelka

(foto: K. Vaňková a M. Rozhoň)

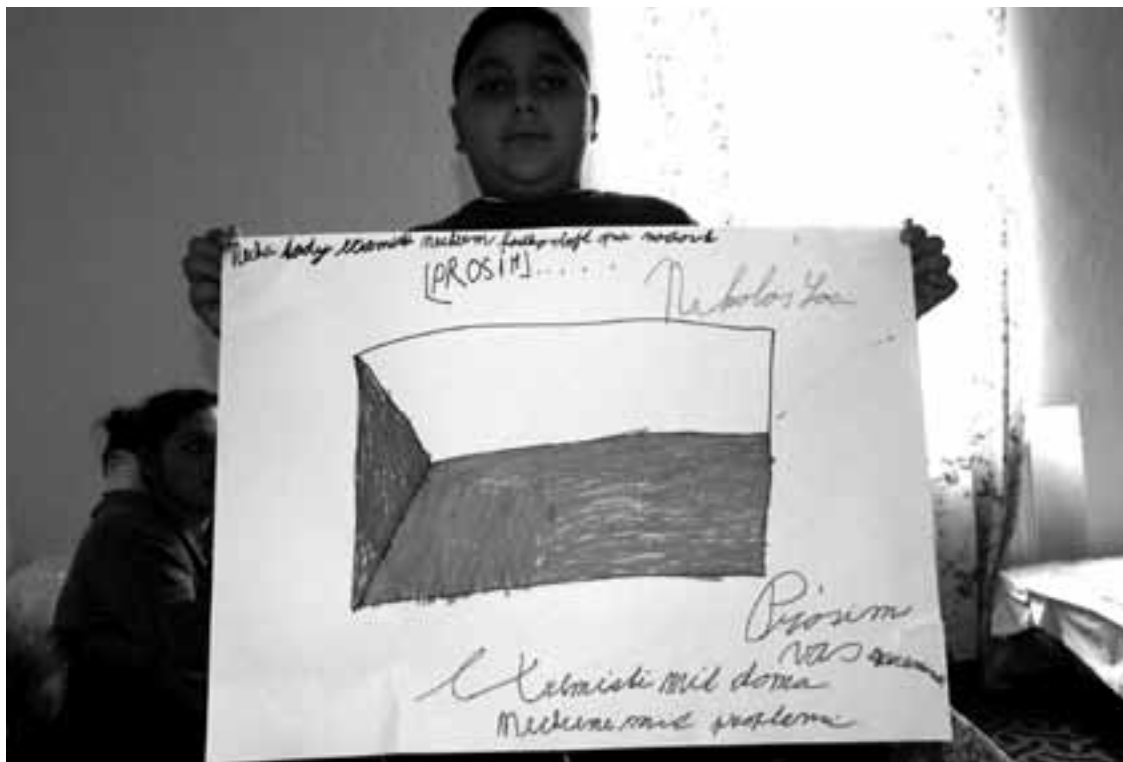
Romové, pochody nenávisti a krabice od bot

Negativní vášně mohou mít pozitivní dopad

Extremistická Dělnická strana sociální spravedlnosti má již ustálenou taktiku – když z médií zjistí, že v některém městě s větší koncentrací Romů došlo k trestnému činu, který lze interpretovat etnicky, uspořádá na místě pochod svých příznivců. Údajně má sloužit ochraně „bílé většiny“, ve skutečnosti se však snaží získat politické body hraním na rasistickou notu – bez ohledu na to, že ve městě vyvolá či ještě zvýší napětí mezi „bílymi“ a „tmavými“, a situaci tak pro všechny zhorší. Občas jako by této malé extremistické straně hrála do ruky i policie – asi před rokem dvakrát po sobě tvrdě rozehnala pokus o nenásilnou bohoslužebnou blokádu neonacistického pochodu.

táhly proti svým sousedům, protože je pokládali – samozřejmě mylně – za příčinu všeho zla. Pro média to představovalo v okurkové sezóně vděčné sousto. O situaci Romů i Neromů, žijících na severu Čech, se začala vést celospolečenská diskuse. Zarážející však bylo, kolik xenofobních názorů zaznívalo i od tzv. slušných lidí. Nastala situace, kdy veřejný prostor ve zmiňovaných městech i diskusi v mnoha regionálních i celorepublikových médiích ovládli zastánci protiromského rasismu.

K čemu by toto napětí mohlo směřovat? K tomu, že by v naší společnosti, dosud poměrně homogenní, narostly nepřekonatelné bariéry mezi bohatými a chudými, těmi, kdo mají světlou a tmavší barvu

Napětí na severu Čech

Uprostřed léta došlo na severu Čech k situaci, která mnohé znepokojila. K pochodům Dělnické strany sociální spravedlnosti, zaměřeným proti místním nejchudším obyvatelům, žijícím v sociálně vyloučených lokalitách, se v Rumburku a ve Varnsdorfu připojili místní obyvatelé. Davy lidí nenávistně

kůže. Jenže ve společnosti, rozdělené fyzickými ploty i společenskými bariérami, se žije dobře jen málokomu.

Mnoha lidem byla vzniklá atmosféra xenofobních názorů od počátku velmi nepříjemná – všimli si toho, co dosud tušili jen ti, kdo se situací do hloubky zabývali: že naše společnost je pro- ►

roslá netoleranci a nesnášenlivostí jak podzemní houbou, a stačí jen malý podnět a všude se objeví jedovaté výtrusy nenávisti.

Pochody nenávisti tak vyvolaly i mnoho reakcí těch, pro které je důležité, aby naše vlast byla dobrým domovem všem svým obyvatelům, aby se lidé různé barvy kůže, různého sociálního postavení i různých názorů potkávali na jedné ulici, zdravili se a přátelili, a jejich děti společně seděly ve školní třídě.

Proti projevům nenávisti

Prvními, kteří vystoupili na straně Romů, byly různé místní i celostátní občanské iniciativy – V Ústí neonacisty nechceme, Ne rasismu, Nenávist není řešení. Tyto iniciativy sdružují převážně aktivní vysokoškolskou mládež, odvážené mladé lidi schopné krátkodobě velkého nasazení – přijet i zdaleka a riskovat jak zbití neonacistickými úderkami (které pravidelně doprovázejí pochody DSSS), tak i problémy s policií. Členové iniciativy Násilí není řešení se nejprve snažili o blokády pochodů nenávisti, později se soustředili na zajišťování programu pro děti v ubytovnách, které byly cílem těchto pochodů, tak aby děti nejlépe ani nezaregistrovaly přítomnost extremistů pochodujících a skandujících nenávistná hesla pod okny jejich domovů.

Na vypjatě rasistickou atmosféru na Šluknovsku rychle zareagovali i někteří místní obyvatelé, křesťané spolu s nekřesťany, a založili iniciativu Světlo pro Šluknovsko. Na svou petici, požadující „pokoj a naději pro všechny obyvatele Šluknovska“ získali rychle několik set podpisů. V době vzedmutých vášní koncem loňského dlouhého léta pořádalo Světlo pro Šluknovsko akce tvořící jakousi protiváhu k nenávistným pochodům – každý pátek se konalo společné shromáždění „bílých“ i Romů v kostele v jiném městě na Šluknovsku. Akce Děti dětem přinesla romským dětem krabice od bot plné vánočních dárků věnovaných jinými dětmi.

Poměrně rychle přišly také reakce některých církevních představitelů – synodní senior Joel Ruml a profesor Tomáš Halík napsali zdravici pro protestní bohoslužebná shromáždění, prohlášení k situaci vydala i Česká biskupská konference.

Touha po smíření v modlitbách i médiích

Církev často reagovala především uvnitř svých společenství – což však není vůbec málo! Při bohoslužbách zaznívaly modlitby za pokoj a smí-

ření na Šluknovsku i ve zbytku republiky, celá situace byla mnohokrát zmiňována v kázáních. Často o ní referovala i církevní periodika, přičemž psala nezřídka vyváženěji než mainstreamová publicistika. To jistě povzbudilo mnoho věřících k vlastním aktivitám. Již od začátku se všech aktivit účastnili kromě křesťanů a sekulárních humanistů také Židé různých směrů a názorů, od vrchního zemského rabína Karola Sidona až po liberální levicové aktivisty.

Zima s sebou přinesla dočasné uklidnění situace – pochody DSSS se sice konají, ale počet jejich účastníků bývá podstatně menší. Aktivistům to umožnilo vydechnout, nabrat nové síly a pokračovat v práci v klidnější atmosféře. Okruh těch, kteří chtějí „udělat něco dobrého“ pro pokojné soužití na severu, se také podstatně rozšířil, vždyť ne každý má založení na to, vystavovat se přímým střetnutím.

Každý se tak může věnovat těm aktivitám, které mu jsou svou povahou nejbližší. Členky Unie židovských žen navštěvují romské ženy na Šluknovsku a na oplátku je zvou na návštěvu v Praze, křesťanští mládežníci uspořádali mikulášský a vánoční večírek pro děti v ubytovně Sport ve Varnsdorfu, členové iniciativy Světlo pro Šluknovsko budují v Rumburku klub pro předškolní romské děti, děti z Prahy i z jiných částí republiky poslaly dětem na Šluknovsko a Ústecko, žijícím v prostředí sociálního vyloučení, přes pět set vánočních balíčků v krabicích od bot.

Romové sobě

Důležité však je, že se aktivizují i sami Romové a vystupují s návrhy řešení i programy. Leckterí vzdělaní a dobře situovaní Romové si znovu uvědomují své vazby k svým chudým soukmenovcům, žijícím na okraji společnosti, a setkávají se s nimi. V lednu vznikla romská politická strana s rozumným programem.

Zdá se tedy, že negativní vášně, které v létě v naší společnosti vyvěřely, mohou mít paradoxně i pozitivní dopad na posun směrem k větší a reflektovanější toleranci v naší společnosti. Výsledek ovšem není předem jistý a záleží na tom, co ve společnosti převáží – zda pohodlné a podstatu problému neřešící hledání chyb na těch druhých a jejich obviňování z nepřizpůsobivosti, nebo tolerance a aktivní vytváření společného života.

Mikuláš Vymětal, seniorátní farář pro mládež

(foto: Kateřina Vaňková)

OTÁZKA NA TĚLO

Jakou máte zkušenost s Romy?

Petr Vaďura, *rozhlasový redaktor*

Když se setkám s partou hlučných Romů, trochu mi zatrne, ale tak mi trne i v případě, že potkám rozjařené Čechy. Osobně mám několik přátel, kteří jsou Romové. Jejich „romstvím“ jsem vždy obohačen. Díky nim jsem přečetl řadu zajímavých knih, seznámil se s Dzurkovými obrazy nebo se naučil zpívat několik romských písní. Asi rok jsme měli u nás doma Roma, který opustil dětský domov a neměl kam jít. Stal se členem rodiny, i když pak zmizel neznámo kam. Stále na něj myslíme, modlíme se za něj a čekáme, kdy se vrátí. A jedním z největších zážitků naší rodiny bylo, když jsme byli pozváni na romskou svatbu. Prostě víme, že k nám Romové patří – a my k nim.

Josef Balusek, *student*

Negativní jako – troufám si říci – většina spoluobčanů neromského původu.

Rut Junová, *zdravotní sestra*

Moje zkušenost s Romy je poměrně bohatá a různorodá. Ve sboru máme romské děti – s těmi je dobře –, horší je to v zaměstnání. Pracuji na infekčním oddělení a při několika epidemiích žloutenky jsme si s romskými dětmi užili své. Jakmile děti zjistily svoji početní převahu nad personálem, byl vyhlášen boj – hojně podporovaný rodiči stojícími pod okny a pokřikujícími, na co všechno mají děti právo, co komu máme přinést, odnést, zajistit. Hospitalizace trvá u jednotlivce čtrnáct dní a s postu-

pujícími přírůstky z početných rodin trvá epidemie několik měsíců. Křesala jsem v sobě trpělivost, pevnost, laskavou autoritu, vůli k vyjednávání... Myslívala jsem si, že mám pevné nervy, ale v těchto časech se podobaly kšandám po dědečkovi. Dost nepříjemná zkušenost. Nemyslím, že jsou všichni stejní, a těším se na nějaké lepší zážitky.

Jitka Klubalová,

předsedkyně Komise pro Kubu při ČCE

Osobní zkušenost s Romy nemám prakticky žádnou. Ani v místě bydliště, ani ve škole, v zaměstnání nebo ve sboru se s Romy nesetkávám.

Anna Jelínková, *odborná pracovnice*

Velice intenzivní. Druhým rokem pracuji s romskými dětmi v romském klubu Zeferino. Tento klub spadá pod Charitu. Celý první rok byl hodně náročný. Byla jsem tvrdě testována dětmi i rodiči, přečkala jsem je. Romové jsou různí, stejně jako gadžové. Některých si obzvlášť vážím.

David Šorm, *farář*

Jako sbor jsme se snažili pomoci jedné věřící romské rodině ze Slovenska. Zkušenost z toho mám takovou, že tito lidé měli odlišné vnímání reality, praktických životních priorit a zvládání krizových situací. Od určité chvíle bylo velmi obtížné jim nadále pomáhat. Chtěli jsme jim pomoci k samostatnému a soběstačnému životu, ale oni si (z našeho pohledu) nedokázali svůj život představit jinak než bez neustálé pomoci druhých. Tady vidím výchozí bod nějaké možné změny k lepšímu, pokud odhlížím od jednotlivého příkladu. Je ale otázka, jestli na tom „bílá“ majorita je schopna něco měnit, a především, jestli se jí vůbec chce.

Eliška Baťová, *hudebnice*

Stejně jako s jinými lidmi: různou. Nicméně od malička jsem byla naučena se Romů bát, neboť skupinky romských dětí otravovaly život školákům přecházejícím přes „jejich“ revír. Ve skutečnosti však nikdy nešlo o etnickou záležitost, ale o způsob chování. A tak to vidím dodnes.

SYNODNÍ RADA

Na zasedáních 24. ledna a 7. února 2012 projednala synodní rada 64 titulů. Z nich vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada udělila osvědčení o způsobilosti k ordinované službě presbyterkám Monice Drdové, Renatě Popelářové, Bohumile Raisové Smolíkové a presbyteru Oldřichu Běťákovi na základě zpráv o průběhu a hodnocení zkoušek. Jmenovaní mohou požádat o stanovení termínu ordinace.

SR posoudila projekt faráře Ondřeje Rumla, jehož záměrem je shromáždění materiálů o historii evangelického sboru v Rovečném a vydání sborníku k dvoustému jubileu sboru, a udělila mu tříměsíční studijní volno.

Fakulta a bohoslovci

Kandidátky služby v církvi Jana Hofmanová a Ludmila Míchalová Mikšíková předložily synodní radě zprávy o své účasti na sborovém životě. Student bohosloví Jan Hrudka vykonal předepsanou praxi ve sboru Praha-Libeň a předložil o ní zprávu, jakož i zprávu mentora. Studenti Filip Ženatý a Jan Hrudka předložili zprávu o své účasti na sborovém životě. SR vzala všechny zprávy na vědomí. Synodní rada souhlasí se zapsáním Alžběty Hanychové mezi kandidáty služby v církvi.

Studentu Janu Hrudkovi zapsanému v seznamu kandidátů služby v církvi udělila SR stipendium ve výši 10 000 korun.

Správa církve

Na vědomí byla vzata zpráva o jmenování správní komise ve sboru v Ústí nad Labem, o jejímž ustavení rozhodl seniorátní výbor Ústeckého seniorátu.

Na vědomí vzala SR zápis z konventu Východomoravského seniorátu ze dne 12. 11. 2011. Byl to konvent volební. Volba předsednictva konventu: předseda – Daniel Fojtů, členové z kazatelů – Pavel Šebesta, Leoš Mach, z laiků – Světlana Greplová; první náhradník

z řad kazatelů – Miloš Vavrečka, druhý – Zdeněk Píštěk, první náhradník z laiků – Milan Michalík, druhý – Miroslav Vaculík.

Schválený návrh pro synod: synod ukládá synodní radě, aby zajistila úpravy církevních řádů tak, aby bylo jasně stanoveno, zda ČCE koná svatební shromáždění pro registrované partnerství.

Na vědomí byla vzata rovněž zpráva z konventu Zápa- dočeského seniorátu ze dne 5. 11. 2011. Byl to konvent volební. Volba předsednictva konventu: předseda – Pavel Klimeš, člen z řad kazatelů – Karel Šimr, členové z řad laiků – Jaroslav Tomášek, Mikuláš Zoubek; první náhradník z kazatelů – Bob Ogola, druhý – Pavel Knorek, první náhradník z laiků – Jan Pospíšil, druhý – Pavel Šalom.

Dále byly vzaty na vědomí zprávy ze zasedání seniorátního výboru Brněnského, Ústeckého a Poděbradského seniorátu, tři zprávy ze zasedání seniorátního výboru Pražského seniorátu a zpráva o vizitaci ve sboru Rati- boř. Seniorátní výbor Moravskoslezského seniorátu projednal žádost olomouckého staršovstva a souhla- sil se zrušením kazatelské stanice Litovel.

Výchova

Loňská sbírka na pobyt dětí a mládeže z krajských sborů na Ukrajině na letních akcích vynesla 211 374 Kč a podílelo se na ní 83 sborů a dvě dárnky. Po zaplacení všech výdajů je zůstatek ve fondu 69 794 Kč. Synodní rada vyhláší i letos dobrovolnou sbírku na podporu účasti dětí z krajských sborů na Ukrajině na letních akcích v ČR.

Hospodaření

Ministerstvo kultury ČR přidělilo ČCE na dotacích na opravy a údržbu církevního majetku na rok 2012 částku ve výši 897 tisíc korun. Synodní rada souhlasí s rozdělením dotace podle návrhu Ústředního před- stavenstva Jeronymovy jednoty, tedy:

FS Chodov u Karlových Varů: 200 000 na výmalbu kos- tela a opravu varhan .

FS Vrchlábí: 250 000 na statické zajištění stropní kon- strukce fary.

FS Prostějov: 200 000 na opravu a nátěr oken.

FS Jilemnice: 100 000 na statické zajištění stropní konstrukce fary.

Středisko Luhačovice: 147 000 na výměnu střešní krytiny.

Ekumena

Valné shromáždění Ekumenické rady církví rozhodlo zavést nové označení pro pozici vedoucího tajemníka/vedoucí tajemnice ERC v ČR – generální sekretář/sekretářka. Schválilo rovněž příspěvkový klíč pro rok 2012 – pro ČCE to znamená příspěvek 163 781 Kč.

Na synod partnerské Church of Scotland delegovala SR Štěpána Janču. Na výroční shromáždění GAW Baden byl pozván celocírkevní kantor Ladislav Moravetz, aby přednesl hlavní referát na téma Církevní hudba jako ekumenická šance – zkušenosti z ČCE. Na církevní stipendium Evangelické církve v Hessensku a Nasavsku pro akademický rok 2012/13 doporučila SR studenta bohosloví Jakuba Orta, na stipendium ve Vídni pro tentýž akademický rok studentku bohosloví Annu Měkutovou. Evangelický pracovní kruh pro otázky vyznání v Evropě zve na své výroční shromáždění, letos s tématem Integrace jako úkol protestantských církví v Evropě. SR deleguje na dubnové zasedání v Rüdlingenu ve Švýcarsku Mikuláše Vymětala. Dále pověřuje Alexandru Hauserovou účastí na dubnové Konferenci evropských církví (KEK) o bioetice v Bruselu.

Na vědomí byl vzat záměr organizace Stedelijke internationale oecumenische contacten (STIOC) uspořádat v září 2012 v Praze konferenci. SR akceptuje pracovní skupinu a souhlasí s tím, že ekumenické oddělení poskytne praktickou podporu podle svých možností.

Setkání křesťanů zemí střední Evropy se plánuje na červenec 2014 ve Wroclawi. SR deleguje na přípravnou schůzku Gerharda Frey-Reininghause, Danielu Hamrovou a Olivera Engelhardta.

Různé

Janka Haluková podala synodní radě závěrečnou zprávu k ukončení realizační fáze projektu Dědictví reformace. SR uložila ústřední církevní kanceláři, aby zajistila vypracování souhrnu povinností ČCE jako příjemce dotace po dobu udržitelnosti projektu. Seznam povinností nechť je konzultován s poskytovatelem dotace.

DaZ

SYNODNÍ RADA

Stanovisko ke sjednocování Evropy

Text schválila synodní rada ČCE a měl by být podkladem pro širší diskusi v církvi a pro prohlášení synodu ČCE.

Celý text je svou délkou nad možností uveřejnění v *Českém bratru*, ale můžete si jej přečíst i stáhnout na webových stránkách www.e-cirkev.cz. Tento dokument byl rovněž součástí lednové sborové zásilky, a je tedy k dispozici ve všech sborech ČCE.

Z textu Stanoviska ke sjednocování Evropy vybíráme:

...Byla to Francie, stojící na straně vítězů, která po dosud nejstrašnější válce nahlédla jedinečnou příležitost prolomit letité nepřátelství. Úmysl skoncovat s rivalitou vůči Německu, konkrétní spoluprací položit základ ekonomického rozvoje, přizvat ostatní evropské země, vytvořit skutečnou solidaritu v rámci společenství a směřovat k federativní Evropě, přednesla francouzská vláda ústy svého ministra zahraničí Roberta Schumana při pátém výročí ukončení války 9. května 1950. Tento den je považován za zrod Evropské unie.

...Vítězný stát se obrátil na poraženého nepřítele, dopustivšího se navíc nejohavnějších zločinů, s velkorysou nabídkou rovnocenné spolupráce. Vyžadovalo to politickou moudrost, prozíravost a odvahu předních státníků.

...Za šedesát let míru se Evropa změnila víc, než si uvědomujeme. Od strategicky vymezené spolupráce a vzájemné kontroly v oblasti uhlí a oceli dospěla k jednotnému trhu, společné měně a volnému pohybu osob, zboží, kapitálu i služeb. Od integrace ekonomické přistoupily členské země na těsnou součinnost v oblasti zahraniční politiky, bezpečnosti a ochrany hranic. Přijetím tradičních demokracií i zemí se ►

zkušeností diktátorských a totalitních režimů se EU rozrostla z šesti zakládajících členů na současné společenství 27 zemí s 500 miliony obyvatel.

...K základním problémům EU dnes patří rozdělení kompetencí mezi členskými státy a unijními institucemi a způsob rozhodování. Neinformovanost v této věci vede nezdědky k výtkám o „diktátu z Bruselu“. Lisabonská smlouva přiznala EU právní subjektivitu, dodala jí nové tváře – stálého předsedu Evropské rady a vysokého představitele Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku neboli „prezidenta“ a „ministra zahraničí“ – a posílila pravomoci Evropského parlamentu. Tvůrci Lisabonské smlouvy si od těchto kroků slibovali povzbuzení zájmu evropské veřejnosti o dění v EU i zvýšení legitimacy unijního rozhodování. U veřejnosti však nadále převládá představa, že Unie je záležitostí „těch nahoře“; je to jistě i vlivem médií, která věnují pozornost pouze jednáním vrcholných představitelů členských zemí.

...V samotné ideji Evropské unie spatřujeme naplňování duchovních hodnot, které historicky spojují národy Evropy a které jsou nám blízké. Je to myšlenka mírové spolupráce navzájem sobě rovných evropských národů, svoboda, úcta k lidské důstojnosti, demokracie, právní stát, lidská práva a tolerance, sociální spravedlnost, solidarita bohatších s chudšími, vůle k otevřenosti i vůči těm zemím, které mohou znamenat ekonomickou zátěž pro celé společenství. Právě křesťané jsou Pánem voláni k tomu, aby překonávali neporozumění, až i nepřátelství mezi národy, přijímali jako své bližní přátele stejně jako nepřátele a se všemi žili v míru. Za svůj úkol považujeme jednak podporovat tyto motivy na všech místech, jež jsou nám přístupná, jednak upozorňovat, kde se od nich odkláníme.

...Na projektu Evropské Unie bychom se měli podílet všichni, nejen politici, ale všichni občané ve svých rodinách i obcích, učitelé a vychovatelé ve školách, členové spolků i církví. Robert Schuman si byl vědom, že sjednocená Evropa je úkolem pro generace. To, co jeho generace připravila, bude smysluplné jen tehdy, když to bude naplněno a rozvíjeno další generací. K tomu je potřebí našeho rozumu, našeho úsilí, našich peněz, ale především našich srdcí.

Návrh stanoviska vypracoval poradní odbor pro společenskou a mezinárodní záležitosti (POSM) v průběhu roku 2011, na přípravě se podíleli Miloš Calda, Jan Čapek, Miloš Hübner, Ladislav Pokorný, Gerhard Frey-Reininghaus, Tomáš Růžička, Zdeněk Susa, Hana Volná, Daniel Ženaty.

DaZ

JUBILANTI

V měsíci březnu 2012 slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tito současní a bývalí pracovníci v církvi:

Lýdia Mamulová 60
Martin Wernisch 60
Christof Lange 50
Miloš Vavrečka 60
Adolf Petr 80

ÚMRTÍ

Dne 13. února 2012 zemřel v Litoměřicích ve věku 90 let emeritní farář ČCE ThMgr. Vlastimil Sláma.

Z DOMOVA

Představitelé církví v Českém rozhlasu

Praha. Na pracovní schůzce se 15. února v Českém rozhlasu setkali generální ředitel ČRo Petr Duhan a předsedové ČBK a ERC Dominik Duka a Joel Ruml, generální sekretářka ERC Sandra Silná, šéfredaktor ČRo6 Daniel Raus a redaktorka Terezie Bečková. Rozhovor se týkal strukturálních změn Českého rozhlasu, které mají být dokončeny v letech 2014/15. Půjde v nich o rušení některých stanic, změnu jejich naplnění či rozšíření vysílání z regionů. Generální ředitel poskytl informace o dopadu změn na redakci náboženského vysílání. Schématu ani naplnění pořadů této redakce by se změny příliš dotknout neměly.

Dalším bodem byl rozhovor o přímých přenosech nedělních bohoslužeb, do kterého se promítají různá očekávání pracovníků Rozhlasu a jednotlivých církví. Protože však jde o pořady s významnou a pravidelnou poslouchavostí, plánují se kroky ke zvýšení jejich kvality. Bylo dohodnuto, že Rozhlas nabídne dva semináře, jejichž záměrem bude vzájemně si osvětlit jak technické, tak obsahové požadavky a nároky, které souvisí s tímto typem pořadu a rozhlasového přenosu.

Dlouhodobým záměrem je projekt Náboženská témata a česká identita, se kterým se počítá pro roky 2014 až 2018, tj. stoleté výročí začátku první světové války, rozpadu monarchie a vzniku republiky,

který hodlá připomenout významné české postavy a události. Stranou nezůstala ani rozmluva o možnostech náboženského vysílání pro děti. Předseda ČBK informoval o projektu Nádvoří národů, který se organizuje z Vatikánu ve spolupráci s ministerstvem kultury, protože jde o akci, ve které má dojít k propojení víry, vědy a kultury. Při reflexi náboženských témat v Českém rozhlase byli oceněni jeho pracovníci za přístup a vstřícnou spolupráci s církvemi a tématy jejich života. Všichni účastníci se shodli v tom, že náboženské vysílání je třeba stále více otevírat těm, kdo žijí mimo církevní společenství.

Joel Ruml/DaZ

Romské děti zvládají v Británii učivo na základních školách

Praha. Romské děti, které český školní systém často posílá do praktických škol (dříve zvláštních), se po přestěhování do Velké Británie bez problémů zapojují do tamních základních škol. Ukazuje to studie, kterou v těchto dnech v Česku představuje britská organizace Equality. Průzkum prováděla na osmi školách po celé Anglii a zúčastnilo se ho 60 romských žáků.

Z výsledků vyplývá, že se děti v matematice, čtení a přírodních vědách vyrovnaly běžnému průměru na základních školách, i když 80 procent z nich chodilo v Česku do škol praktických. „Neplatí, že by se romská etnicita rovnala nějakému handicapu sociálnímu či jinému,“ dodává Lucie Fremlová z nevládní organizace Equality.

Jedním ze sledovaných dětí byla i Dominika Kandráčová, která se svými rodiči a čtyřmi sourozenci před dvěma lety opustila Vsetín. Podle rodičů na základní škole šanci nedostala. Protože špatně rozuměla česky, navštěvovala u nás školu praktickou. V Británii ale problém s přijetím na základní školu nebyl: „Jenom proto, že se ty děti narodily v jiné kultuře, v jiné skupině, nemůžeme jim odmítnout tuto šanci,“ vysvětluje ředitel školy v britském Peterboroughu.

Právě za vylučování romských dětí z hlavního vzdělávacího proudu je Česko už několik let terčem ostré kritiky jak nevládních organizací, tak štrasburského soudu pro lidská práva. Vláda se proto zavázala praktické školy v budoucnu zrušit.

Čt 24, 10. 2. 2012/Kír

Pomoc lidem bez domova

Plzeň. Přes třicet dobrovolníků z křesťanských církví, terénních pracovníků neziskových organizací a dalších občanů se od pátku 10. do neděle 12. února 2012 zapojilo do spontánní akce na pomoc lidem bez domova v Plzni. Třídili sebrané ošacení, vařili polévku a čaj, objížděli místa pobytu lidí bez domova a roz-

dávali pomoc přímo v terénu. Chtěli tak společně vyjádřit sounáležitost s těmi, kdo v tomto mrazivém počasí nemají střechu nad hlavou, a usnadnit jim přežití v náročných podmínkách.

Několik plných aut materiální pomoci se tak dostalo ke zhruba pěti desítkám lidí. Denně probíhal výdej ošacení, čaje a polévky vedle podchodu u plzeňského hlavního nádraží. Další ohrožené občany kontaktovali dobrovolníci na periferiích města. V několika případech zanechali ošacení a lůžkoviny v obývaných improvizovaných úkrytech. Největší zájem byl o spacáky, deky, kabáty a zimní boty.

Vše pocházelo ze sbírky Nenechte své srdce zmrznout, kterou vyhlásily evangelické sbory na Plzeňsku. Rychlá reakce veřejnosti tak pomohla zejména těm, kdo za únorových mrazů nocovali venku. Podle informací pracovníků v terénu i v azylových domech je v tuto chvíli akutní potřeba oblečení naplněna a není potřeba nosit další.

Karel Šimr, farář v Chrástu

ZE SVĚTA

Disident a evangelický farář Gauck má velké šance na zvolení německým prezidentem

Berlín. Evangelický farář a bojovník za lidská práva z dob komunistické NDR Joachim Gauck se téměř jistě stane německým prezidentem. Podle iDNES.cz ho podporuje vládní koalice i dvě nejsilnější opoziční strany s většinovým podílem hlasů pro volbu prezidenta. Jeho nominaci oznámila kancléřka Angela Merkelová.

Gaucka, který za odhalování zločinů východoněmecké tajné policie Stasi získal přezdívku „lovec“, by v prezidentském křesle chtěl podle průzkumu deníku *Bild* 54 procent Němců. O tom, kdo se prezidentem stane, ovšem nerozhodnou občané, ale Spolkové shromáždění tvořené poslanci a zástupci regionálních parlamentů.

Joachim Gauck se narodil 24. ledna 1940 v Rostoku v námořnické rodině. Jeho otec i matka byli členy

NSDAP. V roce 1951 jeho otce odvezli a bez vědomí rodiny jej odsoudili k trestu 25 let nucených prací na Sibiři. Vrátil se v roce 1955 jako jeden z těch, jejichž výměnu zařídil západoněmecký kancléř Adenauer.

Gauck vystudoval teologii, působil jako pastor v Lüssowě v Meklenbursku. Se svou ženou má čtyři děti. Po pádu berlínské zdi vedl úřad dokumentující aktivity komunistické policie Stasi.

Dvaasedmdesátiletý Gauck byl soupeřem Christiana Wulffa v předloňské prezidentské volbě. Wulff ho tehdy porazil až ve třetím kole. Odstoupivší prezident Wulff od konce loňského roku čelil rostoucímu tlaku kvůli odhalení jeho vazeb na vlivné podnikatele ještě v době, kdy zastával post premiéra spolkové země Dolní Sasko. Kvůli sérii skandálů z tohoto úřadu odešel.

Spolkové shromáždění tvořené více než 1 200 poslanci a zástupci regionálních parlamentů musí nového prezidenta zvolit nejpozději do 18. března, uzavírá iDNES.cz.

kir

Ježišovy zóny na fotbalovém šampionátu

Na mistrovství Evropy ve fotbale se připravuje i katolická církev v polské Poznani, která je jedním z pořadatelů měst. Chystá mše v cizích jazycích, ve fanouškovské zóně bude propagovat víru, píše portál *gazeta.pl*.

Do Poznaně se sjedou fanoušci ze zemí, kde má katolická církev stejně jako v Polsku silnou pozici – z Irska, Chorvatska a Itálie. O nedělích si fanoušci během fotbalového svátku budou moci zajít do některého z kostelů v centru města na mši ve svém mateřském jazyce.

„Vím, že si mnoho lidí o fanoušcích myslí, že je zajímavý jenom zápas a pivo a ještě kde se dobře najíst a pobavit se,“ řekl kněz Szymon Nowicki, duchovní poznaňských sportovců. „Ale já sám také fandím Lechu (Poznaň) a pol-

ské reprezentaci," dodal. Tvrdí, že na mnoha výjezdech viděl, že fanoušci chodí do kostela.

V oficiálních fanouškovských zónách bude vyhrazený prostor, kde budou dobrovolníci rozdávat malé dárečky s křesťanskou tematikou. Lidé, kteří zavítají do některé z „Ježíšových zón“, si v nich budou moci popovídat nejen o fotbalu, ale i o Bohu. „Chceme vytvořit dobrou atmosféru, nebudeme nikoho obracet na víru násilím,“ ujistil mluvčí poznaňské metropolitní kurie Maciej Szczepaniak.

Zápasy fotbalového Eura se budou hrát ještě ve Varšavě, Gdaňsku a ve Vratislavi, kde bude nastupovat v základní skupině česká reprezentace. Polsko se o pořádání šampionátu dělí s Ukrajinou. (vlu)

OZNÁMENÍ

ČCE PRO KUBU Happening v Hradci Králové 15. března 2012

Věděli jste o tom, že v minulosti se zástupci kubánské tajné policie školili v bývalém Československu, jak „zacházet“ s opozicí a disidenty, o čemž svědčí dochované dokumenty? Ne? Tak to vás jistě překvapí, že i mnoho jiných věcí máme my Češi s Kubánci společných, navzdory veliké vzdálenosti „ostrova svobody“ od „srdce Evropy“. Mimo jiné máme společnou zkušenost s totalitou levicového typu, nerespektující spravedlnost, svobodu projevu a práva jednotlivce. Údajně společné blaho, však ve skutečnosti umožňují blaženou existenci toliko skupině

privilegovaných. Mlčící většina kvůli hrozbě represí tiše trpí. Jen malá část obyvatel má odvahu se stavět proti takovým poměrům, za což je perzekvována a dokonce i žalářována.

Proto Komise pro Kubu Synodní rady Českobratrské církve Evangelické ve spolupráci s organizací Člověk v tísni o. s. v duchu zahraniční politiky ČR pořádá happening ČCE pro Kubu.

Program:

17.00

Ekumenická bohoslužba slova v katedrále sv. Ducha.

18.00

Pochod na podporu Damas de Blanco – Dam v bílém (na Kubě pravidelně protestně pochodující skupina manželek, matek, dcer a sester vězněných kubánských disidentů). Jsou vždy oblečeny do bílého – symbolu čistoty.

18.30

Cuba libre – Svobodná Kuba, přípitek v kostele farního sboru ČCE Hradec Králové.

18.45

Komponovaný večer v kostele – promítání filmu „Cuba's Hope“, rozhovor o filmu a o Kubě, Pouť svatého Lazara – foto dokument s osobní zpovědí Ireny Věždové, výstava o kubánském samizdatu, psaní dopisů, vzkazů vězňům svědomí i jejich rodinám, občerstvení, hudba, rozhovory.

Kontaktní osoba:

Jitka Klubalová

předsedkyně Komise pro Kubu SR ČCE

777 219 031, info@brnoprokubu.cz

www.brnoprokubu.cz

CÍRKEV ŽIJE

foto: Pavel Zuchnický

Velký vliv malého kamaráda

Pocházím z nevěřící rodiny. Maminka sice byla jako dítě pokřtěna, ale jen formálně. Dědeček z tatínkovy strany mým rodičům dokonce ještě před svatbou řekl, že pokud se nechají oddat v kostele, budou se tam muset obejít bez něho. Téma víry nebylo v naší rodině nikdy nějak tabuizované, ale prostě na ně nikdy nepřišla řeč. Věřící jsme vnímali jako jakoukoliv jinou skupinu, která se z nějakého nepříliš logického důvodu odlišovala od nás, průměrných maloměstáků: ať si ale každý dělá, co chce pokud nás při tom nechá na pokoji.

Kamarád z gymplu

Byl jsem pravděpodobně vychováván podobně jako většina mých vrstevníků, ale i tak jsem byl vždy trochu stranou od ostatních. Na své okolí můžu působit divně, snad namyšleně, nevím. Až ve svých dvanácti letech, po přestupu na gymnázium, jsem potkal člověka, který do budoucna velmi ovlivnil můj život. Mikuláš byl zároveň nejmenší a nejchytřejší ze třídy, doma neměli televizi ani auto. A byl evangelík. Skamarádili jsme se a postupem času jsem ho začal považovat za nejlepšího přítele. Díky němu jsem pomalu začínal zjišťovat, že věřící nejsou tak moc odlišní od ostatních lidí, a to, v čem se liší, nemusí být jen na škodu. Mnohokrát jsem tak během svých gymnazijních let byl u něj v rodině. Párkrát jsem se setkal s dalšími lidmi ze skupiny mládeže, do které patřil. Dvakrát jsem s ním byl na hudebním festivalu Otevřeno v Jimramově, který je mladých evangelíků plný. V žádném případě jsem si tehdy ale ještě nepřipouštěl, že by ze mne jednou mohl být také křesťan.

Po maturitě jsem šel studovat na vysokou školu do Prahy. Jelikož jsem nedostal přidělenou kolej, Miki mi navrhl, abych bydlel společně s ním, s jeho sestrou a s jejím budoucím mužem. Čtyři a půl roku jsem tak bydlel se třemi evangelíky, které dnes všechny považuji za své blízké přátele. Během této doby jsem začal s evangelíky také pravidelně chodit hrát fotbal, byl jsem dvakrát na Sjezdu (nejen) evangelické mládeže. Stále

vzpomínám, že když jsem přijel domů z prvního sjezdu a maminka se mě ptala, jaké to tam bylo, odpověděl jsem jí: „Bylo to tam bezva, ale nemušíš se bát, nemám v plánu konvertovat.“

Bod zlomu

Skutečný obrat u mě nastal až loni. V první polovině roku jsem byl na studijním pobytu ve Finsku a po návratu jsem zažil nejhorší léto ve svém životě. Nic mě nebavilo, nic mě nezajímalo, všechno mi bylo úplně jedno. Celkově jsem mnohem víc než dřív pociťoval absenci hlubšího smyslu života. Z těchto nálad jsem se dostal až s pomocí Mikiho, který mě vytáhnul na Sportovní pobyt evangelické mládeže. Během týdne sportování, ale i různých zamyšlení ve skvělém kolektivu jsem si konečně začal uvědomovat, že díky víře bych mohl najít to, co zatím postrádám.

Když jsem se pak v září vrátil z dalšího mládežnického Sjezdu, byl jsem si jistý, že chci začít pravidelně chodit do kostela a na některé z mnoha setkání mládeže v Praze. Začal jsem se účastnit večerních bohoslužeb pro mládež u Martina ve zdi. Dost nervózně jsem se pak vypravil do jedné doporučené skupiny mládeže. Zažil jsem tam velmi příjemný večer a začal docházet pravidelně. Hned na prvním setkání jsem se navíc shodou okolností dozvěděl, že v daném sboru má začínat minikurz o základech křes- ►

ťanské víry, který může sloužit jako předkřestní příprava. Výsledkem bylo, že jsem byl před pár dny pokřtěn.

Můj obrat naštěstí nevedl k žádnému rozkolu v rodině. Doma byli sice překvapeni a otec se mého křtu nezúčastnil, nesnažili se mi to ale

nijak vymlouvat. Za to jsem jim velmi vděčný. Myslím si, že jsem k tomu všemu směřoval už dlouho. Obrovskou cenu pro mě má i to, že jsem si tu správnou cestu našel bez přispění rodičů. Teď už můžu jen zkusit vydržet a prosit Pána, abych z této cesty nesešel. **Jakub (1986)**

MISIJNÍ INSPIRACE

Knihy pro Theofila

Na setkání duchovních Moravskoslezského seniorátu již před mnoha lety nám jeden z kolegů představil velmi inspirující program pod názvem Knihy pro Theofila. S odkazem na biblickou postavu Theofila nám představil svůj výběr literatury, kterou užívá jako doporučenou pro ty, kteří projeví zájem o křesťanskou duchovní cestu a ptají se, kudy vede a co na ní mohou čekat.

Theofilos byl mladý muž, který prožil svou konverzi (životní obrat ke křesťanské víře v Boha) v prvních desetiletích existence křesťanské církve. Právě jemu věnoval své dílo Lukáš, jeden z evangelistů (srov. Lukáš 1,1–4). Inspirován tímto kolegou bych rád napsal o knihách, které mám sám připraveny pro „Theofily“ v okolí našeho sborového společenství.

Knihy je zahrada do kapsy

V minulém článku volně série Misijních inspirací jsme si ukázali, že k rozhodnutí pro křesťanskou životní cestu vedou lidi kolem nás různé důvody (Čtyři hlavní důvody, proč se lidé zvenčí stávají křesťany, ČB 2012/1). V určité fázi jejich tázání se ovšem kvalitní křesťanská literatura může uplatnit téměř u všech. „Knihy je zahrada do kapsy,“ říká arabské přísloví. To, jak na pátrače zvenčí působí náš sbor a my sami jako jednotliví křesťané, může být velmi osvěžujícím způsobem doplněno kvalitním textem jiného křesťana. Jedním z úkolů farářů i aktivních laiků by tak mělo být stále sledování křesťanské knižní produkce a její následné doporučování členům sboru i hledačům, které nám Pán Bůh pošle do cesty.

Mé knižní tipy

Prvním mým tipem pro Theofily je knížečka brněnského faráře Jiřího Grubera *Pojď a přesvědč se*. Vznikla s výslovným záměrem představit zájemcům zvenčí současné české evangelické křesťanství. Je tak vhodná téměř pro všechny, kdo se začnou vážněji zaobírat možností, že by jim podíl na životě v evangelické církvi mohl něco dát.

Objevím-li u svých zatím nevěřících nebo hledajících přátel nějaký zájem o historii, snažím se doporučit (a věnovat) knihu Luďka Rejchrtů *Taková dlouhá cesta*. Autor v krátkých a velmi čtivých kapitolkách popisuje osudy klíčových postav dějin křesťanské církve.

Často půjčuji rovněž knihy rozhovorů s výraznými osobnostmi naší církve, se Svatoplukem

Karáskem (*Víno tvé výborné*) nebo Milošem Rejchrtem (*O něco svobodněji*).

Výrazný misijní přesah mají všechny knihy katolického kněze a myslitele Tomáše Halíka. Podle zkušeností autora těchto řádků oslovují především vzdělanější a intelektuálněji orientované tazatele.

Praktičtější jsou zaměřeny knihy dalšího výrazného katolického autora, Anselma Grüna. Ten se v knihách *Řízení jako duchovní úkol* nebo *Prameny vnitřní síly* vyrovnává např. s velkou zátěží, která je v současnosti kladena na velmi zaměstnané příslušníky střední generace.

Zase jiného druhu je inspirativní kniha *Pět jazyků lásky* evangelikálního autora Garyho Chapmana. Křesťanský manželský poradce v ní upozorňuje především na to, že jsou různé způsoby, jak milovanému vyjádřit lásku. Při četbě této knihy se čtenář ovšem také velmi příjemným a přirozeným způsobem dozví, jak může křes-

ťanská víra a láska ovlivnit každodenní praxi vztahů k našim nejbližším.

Velmi asertivní křesťanskou odpověď na útoky militantních ateistů, jako je např. Richard Dawkins, nabízí americký autor indického původu Dinesh D'Souza ve své knize *Křesťanství a ateismus úplně jinak*.

Jaké jsou tvé knihy pro Theofila?

Toto jsou jen některé z knih, které mám připraveny pro své Theofily. Výběr laskavého čtenáře, ať je duchovní či laik, bude zřejmě jiný. To není vůbec na škodu. Klademe přece sami různé důrazy, na cestě víry kráčíme rozdílnými pěšinkami, zaujmou nás tedy i různé texty a knihy. Důležité je, abychom měli vůči našim Theofilům otevřené oči i srdce. Vhodná chvíle a vhodná kniha k půjčení či k darování našim zatím nekřesťanským přátelům se pak najde již relativně snadno.

Roman Mazur

FARÁŘSKÝ KURZ

Peníze

Majetek a peníze v Bibli, vina a dluh, tlak peněz, lidé v tísní, chudoba, sociální rozdíly, obětavost

Každý rok koncem ledna mají studenti evangelické teologické fakulty (ETF) zkuškové období. Volná místa ve velké posluchárně obsadíme my, faráři a farářky z celé republiky. Spolek evangelických kazatelů (SPEK) pořádá farářský kurz a na něm mnozí z nás nemohou chybět.

Jak poznamenala jedna z organizátorek kurzu, při výběru tématu letos peníze hravě zvítězily na Duchem svatým a láskou. Celý týden jsme se společně s lektory zamýšleli nad otázkami a problémy, které nám peníze v různých souvislostech přinášejí – ve společnosti, v církvi, v osobním životě. Začali jsme (jak jinak) bohoslužbami, které vedli faráři Lubomír Kabíček a Dan Heller. Plný kostel u Martina ve zdi potvrzoval trend posledních let – účastníků kurzu přibývá, a pokud jen trochu mohou, přijíždějí už na zahájení.

Štěstí, lásku ani spasení za peníze nekoupíš

V první přednášce se profesor ETF Pavel Filipi věnoval (opět: jak jinak) tomu, jak se o penězích a o majetku píše v Bibli. Od přijímání majetku jako znamení požehnání od Hospodina přes neutrální a praktický pohled na majetek až k jeho demonizaci. V biblickém podání jednoznačně převažuje solidarita s chudými, upozornění, že skutečně dobré hodnoty za peníze nelze koupit. V diskusi se rozcházel názory na to, zda lze biblické zprávy aplikovat beze zbytku v dnešní církevní praxi. Zda vzít vážně povolání k následování Krista také znamená zřeknout se majetku. Profesor Filipi konstatoval, že hodnotou není zřeknutí se majetku, hodnotou je povolání, úkol – a o tom je třeba uvažovat. Potom se uvidí, jak máme nakládat s penězi. „Potom se peníze rozhrnou na hromádky správně.“ ▶

Hodnotou je jistota bydlení a zaměstnání

Jan Lamser, který pracuje ve finančním sektoru, přednášel o vztahu mezi vinou a dluhem. Sociolog Dan Ryšavý říkal, že to, že o penězích mluvíme více než dřív, je spíše odrazem mentálního stavu společnosti než její skutečnou situaci. Bohatství nebo chudoba mají různá měřítka, faktory, které ovlivňují chudobu rodin, se mění. Důležité je, kam řadíme sami sebe. Překvapilo mne tvrzení, že jako společnost tlak peněz tolik neprožíváme. Důležitější než výše účtu je pro většinu lidí jistota bydlení a jistota zaměstnání. V porevolučních letech tyto priority vedly k závažným politickým rozhodnutím – proto vlády investovaly do nefunkčních podniků a bály se změn v regulaci nájmu. Velkým nebezpečím je to, čemu říkal „tah peněz“, nutkání pořádku si, třeba na dluh nebo podvodem, věci, které mají druží.

Vztah k penězům

Novinářka Petra Procházková (foto na str. 25) vtipně, se znalostí věci a s nadhledem srovnávala vztah k majetku v zemích, které jsou dlouhodobě sužovány válkou, a v zemi naší. Válka podle ní vztah lidí k majetku zásadně nemění, ten stále hraje důležitou roli. Peníze lidé potřebují všude stejně, jenom je používají jinak. Velký vliv na jejich využití mají tradice: v muslimských zemích rozhodují ohledy na potřeby široké rodiny.

Dluhy a jejich odpuštění

Filozof Jan Sokol nazval svou přednášku Co jsou peníze. Začal „od Adama“, historií, tím, že vysvětlil vznik a funkci peněz v průběhu dějin. Ukázal, že peníze, navzdory rádoby pohrdavému vztahu intelektuálních kruhů, měly a mají stále ve společnosti pozitivní vliv. Jsou prostředkem směny, znamenají kupní sílu, když je máme, dávají nám

možnost volby. Peníze s sebou také samozřejmě nesou mnohá nebezpečí – třeba tím, že srovnávají všechno se vším, prostředkují moc (ale pořád je lepší mít v ruce peníze než meč nebo pistoli), usnadňují korupci. Upozornil, že specifickým problémem společnosti od starověku byly dluhy, předlžení a úroky. Vždy bylo nutné – čas od času – dluhy odpouštět, ať už formou milosti při nástupu nového panovníka nebo nám známou izraelskou institucí milostivého léta. Dnes sebeukázněnější společnost žije na dluh. Při současném propojení všeho se vším hrozí, že když padne jeden stát, padají další. Proto je třeba – z praktického hlediska – dluhy nebo úroky odpouštět.

Chudoba a naše (bez)moc

Eva Grollová a Jana Škubalová z Diakonice ČCE nám ukázaly chudobu v konkrétních souvislostech. Nejprve v situacích, ve kterých se běžně ocitají lidé kolem nás: při opravách zubů, rozbití domácích spotřebičů, možnost poslat děti na školu v přírodě. Za skutečnou chudobu se lidé stydí, uzavírají se do sebe a dostávají se do izolace. Je výzvou pro členy sborů, aby citlivě vyhledávali spojení s druhými, pomáhali odstraňovat strach a osamění a vytvářeli prostředí přirozené důvěry, ve které se lidé nebudou bát ke své chudobě se přiznat. „Nemusíme milovat celé lidstvo, ale pána ze sousedství, kterému smrdí ponožky.“ Jako příklad konkrétní dobře rozmyšlené pomoci v cizině představily projekt, na kterém Diakonie spolupracuje v Etiopii.

Sociální rozdíly a jejich černobílé vidění

Constance Šimonovská, farářka v Rumburku, mluvila o sociálních rozdílech v obci z pohledu farářky, zvláště s ohledem na nedávné nepokoje v Šluknovském výběžku. Na konkrétních příkladech ukazovala, jak málo stačí, aby se za podpory zjednodušujících zpráv v médiích vytvořil černobílý obraz skutečnosti, jak lehce vzniká ve společnosti pocit ohrožení, bezmoci a strachu, a jak z toho vyrůstá pocit nenávisti, která se v jejich případě koncentrovala na Romy. Rozlišit předsudky, fámy a fakta je velmi pracné. V podobných situacích může pomoci dlouhodobé osobní nasazení moudrých lidí, trpělivý rozhovor s lidmi na různých stranách konfliktu (v obojím mohou pomoci členové sborů, ale do toho se většinou nikdo nehrne) a každodenní práce kvalifikovaných sociálních pracovníků, kterou ovšem musí někdo zaplatit.

Majetkové narovnání a obětavost

Člen synodní rady Pavel Stolař, který se podílí na jednáních o majetkovém narovnání státu s církvemi, nám představil scénáře pro obětavost členů, podle kterých se budou muset řídit různě velké sbory, když si budou chtít v budoucnosti udržet samostatnost. O osobním boji s rodinným rozpočtem leccos prozradila farářka Elen Plzáková. Zmínila židovské přísloví, které říká, že opravdu chudý je ten, komu není shůry dáno. A nám toho bylo dáno hodně. V pobožnosti na závěr odstupující předsedkyně SPEKu Hana Pfannová četla 121. žalm. Připomněla, že nám Hospodin vytváří prostor, ve kterém můžeme svobodně žít, včetně nakládání s majetkem. Naše pomoc je od Hospodina, který učinil nebe i zemi.

Čerstvý vzduch všem

Na farářském kurzu toho zaznělo samozřejmě mnohem víc. Celý program byl opět velmi pečlivě připraven. Mohli jsme se vzdělávat a čerpat - inspiraci, nové pohledy, „čerstvý vzduch“ (v přeplněné posluchárně samozřejmě nikoli doslovně), setkávat se s kolegy z různých sborů a z různých zemí. Jsou mezi námi velké rozdíly, ať už jsou dány věkem, povahou, důrazy ve sborové práci nebo zkušenostmi, a je to zajímavé. Vzhledem k tématu kurzu si dovoluji poznamenat, že nikdo z kolegů, se kterými jsem se v životě měla možnost setkat, nešel „dělat faráře“ kvůli platu a jistotě zaměstnání.

Téma kurzu bylo podle mne vybráno dobře. Rozhodování, která nás čekají v souvislosti se změnami v obětavosti členů sborů a v příjmech od státu, budou bolestná. Je potřeba, abychom se seznamovali s vlivem peněz a hledali kritéria, podle kterých o nich budeme rozhodovat. Ať chceme nebo ne, bez peněz se církev neobešla nikdy. Pokud se však starostmi o peněžní zabezpečení církve necháme ovládnout, budeme čelit problémům ještě větším. Pokud se při rozhodování o penězích necháme vést Duchem svatým, láskou k Bohu a k bližním, potom se budoucnosti obávat nemusíme, i kdybychom neměli na kontě ani korunu.

Naděje Čejková, farářka v Hlinsku

REVEREND MILOUŠ ŘEPKA

Životní cesta jako dobrodružný román

V hlavním městě amerického státu Montana Billings zemřel 3. září 2011 reverend Dr. Milouš Řepka. Spolu s vámi, kteří si na něho pomatujete, si chceme připomenout jeho životní cestu.

Narodil se 9. února 1925 ve Znojmě, odkud musela celá rodina odejít na začátku války na Vsetín, kde absolvoval gymnázium. Po maturitě byl nasazen k práci v továrně na letecké kulometry a po válce studoval v letech 1945–47 na Husově evangelické teologické fakultě a pak do roku 1949 na McCor-

mick Theological Seminary v Chicagu. Tam se seznámil se slečnou Marily Lusterovou a oba se rozhodli, že spolu odejdou konat misijní službu do Kamerunu. Milouš Řepka o tom napsal 3. února 1948 synodní radě, ale děkanem pražské fakulty byl vyzván, aby se vrátil do Československa k vyřízení nějakých úředních formalit. Vracel se v září 1949 s obavou, že vláda nesplní svůj slib a nedovolí mu vrátit se do USA zpět - a jeho obava se splnila. Marily byla ochotna přijet do Československa

a vdát se za Milouše, ale zdejší úřady odmítly sňatek povolit, pokud se nevěsta nevzdá amerického občanství.

Milouš Řepka se stal seniorátním vikářem Jihočeského seniorátu v Jindřichově Hradci (1949–1951) a pak vikářem v Břeclavi. Když však tehdy požádal americké velvyslanectví o vízum, aby mohl navštívit Marily, československé úřady ho povolaly k 1. prosinci 1951 do vojenské služby u pomocných technických praporů (PTP). Třicet měsíců čistil stoky a pracoval na stavbách.

Po propuštění se stal 1. července 1954 vikářem a od 24. dubna 1955 farářem v Leskovci u Vsetína, kde jeho působení mělo v širším okolí pronikavý ohlas. Marily dávno před tím odešla do Dánska, kde se seznámila s manželkou řidiče Pierra Honorea,

Před emigrací 1958

který pracoval pro firmu zabývající se importem a exportem vědeckých potřeb v rámci Evropy. Když Marily v roce 1956 dostala po opakovaných žádostech vízum a Milouše krátce navštívila, netušili jsme, že mu tehdy přivezla plán na únik z Československa. Bylo ještě třeba trpělivě čekat až do března 1958, kdy Marily telegraficky sdělila, že 18. března odjíždí do Skotska, což ve skutečnosti byla šifra pro Miloušův odjezd. A tak ještě v Leskovci kázal o Lotovi utíkajícím ze Sodomy a pak odjel do Prahy do hotelu, v němž bydlel pan Honore. Ten na podlaže nákladáku odhalil skrýš, do níž se Milouš položil na záda a nohy složil přes nápravu. Za soumraku se pak auto blížilo k východoněmecké hranici, kde oba muži prožili chvíle veliké úzkosti, když celník s policistou dlouze kontrolovali doklady a nedaleko štěkali psi, kteří naštěstí nepřišli tak blízko, aby Milouše vyčenichali. Dál už auto projelo bez problémů do západního Berlína, kde v hotelu Roxy museli Řepku z úkrytu vyzdvihnout, protože měl zmrtvělé nohy a nebyl schopen pohybu. Kvůli

obavám z východoněmeckých špiónů americké vyslanectví rychle přemístilo Milouše do Hamburku, kde se konečně setkal s Marylin a 24. dubna 1958 byli sezdáni. Synodní radě pak z Kodaně v květnu sděluje, že byl nucen opustit vlast, aby mohl konečně po devíti letech uzavřít manželství, a že se nadále považuje za člena ČCE.

V září pak Řepka i s manželkou emigroval do Omahy v Nebrasce, kde se radovali z dcery Susan, ale zároveň byli sklíčení, když Marily onemocněla rakovinou. Závažná nemoc se pak vrátila po narození syna Daniela. Milouš Řepka sloužil rok u indiánského kmene Navahů, ale kvůli dostupnosti lékařské péče se s rodinou vrátil do Chicaga a v roce 1967 přešli do Billings, kde se Milouš stal druhým farářem v Prvním presbyterním sboru.

V Pozděchově 2003

Marily tam po čtyřech měsících zemřela. Milouš se v roce 1969 znovu oženil a dál působil jako farář Presbyterní církve a zároveň jako nemocniční kaplan v nemocnici svatého Vincenta.

Po 46 letech se Milouš Řepka nečekaně setkal s panem Honorem, který se ve Státech účastnil maratonského běhu. Noviny Billings Gazette tehdy celý příběh obsírně popsaly. S některými členy leskoveckého sboru zůstal Milouš Řepka v písemném styku, a jakmile to bylo možné, navštívil leskovecký sbor i své příbuzné a přátele na Vsetínsku, ve Znojmě i jinde a přijížděl opakovaně. Naposled byl mezi námi v neděli 10. května 2009. Dopoledne kázal při bohoslužbách v Leskovci a odpoledne vzpomínal a vydával svědectví o své víře v hojně navštíveném shromáždění, které se konalo ve velkém sále kulturního domu v Senince.

V Prvním presbyterním sboru v Billings se s ním rozloučili 11. září 2011. Také zde mnozí vděčně vzpomínáme na jeho službu a přátelství.

Jaroslav Voda

OKÉNKO POTULNÉHO KAZATELE

Sezona začíná

Ve dvanáctém čísle *Českého bratra* jsem se spolu s vámi, milí čtenáři, ohlédl za rokem 2011. Vůbec to nebyl rok špatný. Mnohé ekonomické nejistoty překryla radost ze společného setkávání, s nadějí na další pokračování rozvíjejících se vztahů, a to nejen v rovině sborového, ale i spolkového života. První radostná zpráva nového roku mne velmi povzbudila – finanční rozpočet na činnost kazatele pro české sbory ve východní Evropě v tomto roce byl navržen ve výši, která zabezpečuje celkem pohodlně to, že aktivity spojené se zahraničními sbory a krajany mohou pokračovat v nezměněném rozsahu. To je výborný odrazový můstek pro další plánování.

Velmi mne potěšila pozvání do sborů v Praze-Střešovicích, Lysé nad Labem, Praze-Modřanech. Začátek postního období mne zastihl uprostřed milého společenství bratří a sester v Javorníku nad Veličkou. Nejenže jsme mohli slavit společenství kolem stolu Páně, ale i společně s velickými a hrubovrbeckými členy sboru v sobotu 25. února při přednášce o krajanech ve Velké nad Veličkou zavzpomínat na sedmdesátá léta, kdy jsem byl vikářem v Hrubé Vrbce-Velké nad Veličkou s častými návštěvami Javorníka. „Zimní výjezdy“ do sborů ČCE jsem ukončil bohoslužbami a přednáškou v Poděbradech.

O březnu se říká „březen za kamna vlezem“, ale já naopak začnu zpoza kamen vyjíždět ke krajanům. V Chorvatsku – v Bjelševaci a Pletenici – se bratři a sestry těší na návštěvu bratra faráře Miroslava Frydrycha, který na tato místa pravidelně jezdí a mne těší, že mohu bratru Frydrychovi dělat doprovod.

Návštěva Zelova koncem března bude návštěvou ryze pracovní. Občanské sdružení Exulant chce na přání Zelovských znovu obnovit kontakty, které byly lehce utlumeny. Mám radost, že se mohu tohoto dění zúčastnit nejen jako řidič, ale především jako ten, kterému kontakty s našimi krajany leží na srdci.

To se naplní i při dalším plánovaném výjezdu, a to koncem dubna, kdy se skupinou zelovských presbyterů navštívíme dva Nezávislé bratrské evangelické sbory na Ukrajině – Bohemku a Veselynivku.

Tomu ovšem bude předcházet můj velikonoční pobyt v Srbsku, kde budeme nejen ve Velikom Središti, ale i v nedaleké Kruščici společně slavit den Vzkříšení. V Peregu Mare zase čeká skupinka konfirmandů, se kterými budu mít malé první soustředění v týdnu po velikonočních. Jsou to radostné výhledy, plné milých setkání, pastoračních rozhovorů, důstojných bohoslužebných setkávání.

Vše pak směřuje k začátku prázdnin, kdy přijede skupina jedenácti dětí z Veselynivky na letní tábor v Bělči. Při té příležitosti chci znovu nám všem připomenout, že synodní rada vyhlásila dobrovolnou sbírku na pokrytí výloh spojených s bytem dětí a mládeže na letních akcích v ČR. Plně tuto její iniciativu podporuji. Právě vám, mnohým čtenářům *Českého bratra*, také patří díky za loňský výtěžek sbírky, která pokryla loňské výdaje, a ještě zůstalo pro letošek téměř 63 000 Kč.

Mimořádnou sbírku mohou sbory ČCE odeslat do konce dubna t. r. na číslo účtu 478496893/0300, variabilní symbol 926144xxxx (xxxx-číselný kód sboru); na tento účet lze posílat dary i jednotlivě – místo kódu sboru lze uvádět např. jméno dárce. Připojuji se k závěru podpůrného dopisu sester z oddělení výchovy a vzdělávání a oddělení mládeže ÚCK z únorové sborové zásilky, kde píše: „Věříme, že se díky štědrosti členů církve podaří zajistit pokračování návštěv mladých krajanů, které jsou duchovním, kulturním i jazykovým obohacením pro všechny zúčastněné.“ Při této příležitosti si dovoluji poděkovat za finanční podporu těchto aktivit přicházející i od přátel ze zahraničí (např. od bratra Měříčky ze Salzburku).

V úvodu jsem zmínil, že mám radost, že i v letošním roce se budou moci vzájemné kontakty ►

Bohemské frajerky v Praze

rozdívjet, a to jak na půdě sborové, tak i spolkové. Chci čtenáře informovat o tom, že se letos v týdnu od 24. do 30. září připravuje setkání krajanů pod názvem „Češi ve světě – oslavy Dne české státnosti 2012“, které se koná pod záštitou prezidenta republiky. Program je koordinován Ministerstvem zahraničních věcí ČR. Toto týdenní setkání bude zahrnovat slavnostní večer uspořádaný Národním muzeem v památníku na Vítkově, Mezinárodní krajaňský festival, konferenci Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů, předání ceny „Významná česká žena ve světě“, přednášky v Náprstkově muzeu a celou akci zavřší slavnostní večer v Den české státnosti 28.

září 2012 v historické budově Národního divadla za účasti významných osobností z veřejného života a Čechů ze zahraničí. V rámci setkání krajanů se připravuje také společná ekumenická bohoslužba v kostele svatého Mikuláše na Staroměstském náměstí. Přípravu všech těchto setkání lze sledovat na www.mzv.cz/krajane.

Těší mne, že se s vámi mohu podělit o tento vstup do nové sezony s nadějí, že Boží požehnání a milosrdenství se jako duha bude klenout nade všemi cestami a společnými akcemi. Rád se pak s vámi na stránkách *Českého bratra* tu a tam podělím o mnohé zážitky ze svých cest za krajany.

Pb+

Evangelíci na Bílé Hoře

V neděli 19. února navštívili synodní senior Joel Ruml, synodní kurátorka Lia Valková a tajemník pro ekumenu Gerhard Frey-Reininghaus benediktinský klášter na Bílé Hoře. Pod jménem Venio OSB zde jako filiálka benediktinského kláštera v Mnichově již pět let sídlí mladá komunita pěti benediktinek. Pozvání pro delegaci z ČCE na oběd a přátelský rozhovor vnímáme jako zájem o ekumenickou spolupráci v budoucnu. Máme-li na paměti, co znamená Bílá Hora pro evangelíky v českých zemích, právě toto místo se nabízí jak k ekumenické spolupráci, tak ke snaze přispívat k hlubšímu smíření a porozumění mezi katolíky a evangelíky.

Návštěva delegace ČCE začala polední modlitbou benediktinek. Během oběda sestry před-

stavily plány pro další rozvoj kláštera a vyjádřily zájem o ekumenickou spolupráci. Tématem rozhovoru byly radosti a starosti na obou stranách, organizace služby komunity Venio OSB, otázky spojené s misijním působením církví a služba církví ve společnosti. Mluvílo se i o eucharistii, což je právě v ekumenickém dialogu bolestivé téma, protože pozvání ke Kristovu stolu by mělo křesťany sjednocovat, nikoli rozdělovat.

Po obědě nás sestry provedly celým areálem kláštera, jak krásnými novými prostory pro hosty, tak i historickými částmi, jako je kostel, křížová cesta a hrob s ostatky těch, kteří padli na Bílé Hoře.

Bylo to radostné setkání s ekumenickým výhledem.

Gerhard Frey-Reininghaus

ROZHOVOR s Janem Ratajem, soběhrdským kurátorem

Kurátor sboru

Dobrovolník s obrovskou odpovědností

Jan Rataj (1962) je matematik a vysokoškolský učitel. Kurátorem sboru v Soběhrdech je pět let. Práce kurátora je dobrovolnou službou církvi. Zeptali jsme se ho proto na tuto funkci, kterou provází zodpovědnost i umění jednat s lidmi.

Jste rodilý evangelík?

Nevím, zda se někdo evangelíkem už narodí. Nicméně maminka byla evangelička, já jsem byl v evangelickém sboru v Praze-Dejvicích jako malé dítě pokřtěn, byl jsem voděn do nedělní školy, confirmován. V tomto smyslu by tedy odpověď mohla být ano.

Jak jste se dostal do soběhrdského sboru?

Přestěhovali jsme se s manželkou a malým synem z Prahy do Čerčan v roce 1993 a začali jsme do soběhrdského sboru dojíždět. Našli jsme zde otevřené společenství několika mladých rodin našich vrstevníků, s nimiž jsme se brzy sblížili. Bylo to za působení manželů Tkadlečkových, kteří na faru přišli na konci roku 1989, po letech neobsazenosti sboru, a zasadili se o velké oživení.

Jak dlouho jste kurátorem?

Pět let, bez jednoho měsíce.

Měl jste rozpaky funkci přijmout?

Velké, zejména proto, že volba ve staršovstvu nebyla zcela konsenzuální. Bylo zde určité napětí mezi předchozí kurátorkou a novým farářem.

Proč jste tu funkci přijal?

Chtěl jsem se pokusit přispět ke zklidnění situace ve staršovstvu, převzít na čas štafetu odpovědnosti.

Jaké povinnosti má kurátor?

Přiznám se, že pro svědomitou odpověď bych se musel podívat do církevního zřízení, ale neudělám to, protože to mohou čtenáři *Českého bratra* udělat také, a navíc to velká většina z nich v zásadě ví. Kurátor je vedle kazatele jeden ze statutárních zástupců sboru, tedy zastupuje sbor navenek. Na staršovstvu jako orgánu leží odpovědnost za fungování sboru jak po stránce duchovní (zajištění bohoslužeb, zvěstování, křtů, katecheze, confirmace, pastorače), tak po stránce praktické (hospodaření, údržba sborových prostor atd.), přitom kurátor je předsedou či místopředsedou staršovstva. Odpovědnost ale mají všichni presbyteři, nejen kurátor.

Co je na práci kurátora sboru těžké?

Kurátor především funguje jako dobrovolník, na živobytí si vydělává jinou prací. Tím už je dáno jeho omezení. Dále, jedná se zejména o práci s lidmi a ta je vždy těžká. Velké nebezpečí vidím v této modelové situaci: kurátor se pro sbor velmi obětavě angažuje, a tu cítí, že staršovstvo (sbor) jej ne zcela podporuje, oceňuje, zaznívají kritické, odlišné názory. Snadno pak dochází ke zhor- ►

šení vztahů, někdy ke konfliktům. Vidím jako potřebné, aby si kurátor od své funkce zachoval určitý odstup, aby neztratil nadhled nad situací. Opačný extrém ale je, že kurátor plní svou funkci jen formálně a skoro se pro sbor neangažuje. To je samozřejmě úplně špatný přístup.

Co vás na práci kurátora těší?

Na tuto otázku těžko hledám odpověď. Necítím z funkce žádné zadostiučinění, beru funkci kurátora jen jako (dočasné) převzetí určité štafety. Práci ve staršovstvu považuji za smysluplnou, protože jsem přesvědčen, že sbor má důležitou funkci a jeho existence své opodstatnění. Pokud sbor žije a vzkvétá, není uzavřen sám do sebe, ale má i vliv na okolí, těší mne to.

Čemu dalšímu věnujete svou energii?

Jsem profesí matematik, působím na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy a má práce spočívá ve výuce a výzkumu a též v redakci

odborného časopisu. Ta práce mě těší. Kromě toho se angažuji v místě bydliště, v Čerčanech, jednak jako člen zastupitelstva, jednak jsem od dubna loňského roku místopředsedou správní rady Občanského sdružení TŘI, které v Čerčanech provozuje hospic. Posledně jmenovaná funkce je velmi náročná, dostal jsem se do ní za dosti vyhrocené situace po odvolání předchozího vedení a tíha odpovědnosti za provoz zařízení s asi třicetimilionovým rozpočtem a více než sedmdesáti zaměstnanci na nás padla velmi náhle. Prospěšností hospice jsem si jist, funguje dobře. Jsem rád, že se na jeho fungování spolupodílí i náš sbor – farář zde koná duchovenskou službu. Jedná se vlastně o diakonickou službu, byť hospic není zřízen Diakoníí ČCE, a já jsem přesvědčen, že právě v diakonické službě nachází naše církev, naše sbory velké uplatnění. Navíc mě velmi těší konkrétní ekumenická spolupráce místních církví na tomto díle.

Ptala se Daniela Ženatá

ANATOMIE PRŮŠVIHU

Vzkaz z Ostravy

Romský život je barevný, nabitý emocemi a velmi tvrdý

**Manušale, kamas jekh avres, sam savore savore sam le Devlestar.
Lidé, mějme se rádi, vždyť jsme všichni od jednoho Boha.**

Romové jsou pro můj život důležití. V roce 1987 jsem začala učit romštinu a jezdit za nimi do různých míst v Čechách i na Slovensku, začala jsem je poznávat a učit se od nich. Otevřel se mi nový, jiný, zajímavý, nezávislý svět. Romský život je barevný, nabitý emocemi a tvrdý, velmi tvrdý.

V sociálně vyloučených lokalitách nejdříve v Plzni a teď v Ostravě působím patnáct let. Život Romů znám velmi dobře, vím, jak se cítí, jak přemýšlejí, ale také vím, jak se dokážou ze života radovat, uskrovnit se pro druhé, pokud je to potřeba (znám rodinu, která do bytu vzala příbuzné, protože neměli kam jít. V bytě 1+1 jich bydlí celkem patnáct).

Momentálně působím v lokalitách, které patří v Ostravě k nejhorším, co se týká materiálních podmínek, kvality bydlení a života vůbec. Některé děti jsou nedostatečně oblečené, mají často hlad. Kvůli těmto podmínkám jsou děti těchto lokalit zaměřeny na život tady a teď, tedy na přežití, nemají sny, fantazie a přání, čím by jednou chtěly být. Mnozí přebírají rodičovské povinnosti a starají se o mladší sourozence.

Například jeden chlapec bydlí v nejhorší sociálně vyloučené lokalitě ve městě (domy na spadnutí, přeplněné byty, agresivita mezi sousedy, drogy). Má pět sourozenců, bydlí v dvoupokojovém bytě. Rodiče jsou dlouhodobě nezaměstnaní, v rodině je velmi neuspokojivá finanční situace (dluhy) a problémy s alkoholem. Navíc je u něho diagnostikováno psychické onemocnění, které ho omezuje v navazování kontaktů s ostatními. Jaké

má vyhlídky? Jaký bude mít život? V lokalitách je takových dětí hodně, perou se se životem, jak můžou, snaží se přežít den, který přichází.

V posledních letech vnímám, že situace Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách se zhoršuje. V těchto případech je možnost řešení formou sociální práce velmi omezená. Chybí kompetence sociálního pracovníka a motivace klientů ke změně. K částečným změnám je možno je přimět, ale ke změnám zásadním ne. Jejich život se bude odvíjet dál na okraji společnosti v duchovní bídě, bez naděje.

O Del pes sikhavel andre savoreste, kajča manuš hin koro.

Bůh se projevuje ve všem, jenom člověk je slepý.

A co my?

Často nás tyto příběhy děsí, znejistují, nabourávají naše představy o životě a štěstí. Chceme takové příběhy slyšet? Umíme se vyrovnat s bezmocí a bezvýchodností, které je v nich obsažena? Navíc se tyto příběhy neodehrávají v předaleké Africe, ale blízko nás, v našich městech a vesnicích.

Někdy přednáším na základních, středních i vysokých školách a všimla jsem si jedné věci. Žáci nebo studenti mají lidi rozdělené do kategorií „lidé“ a „Romové“, vypadá to trochu jako obrana. Lidem rozumím, to jsem já, to jsou moje problémy, můj život. Romové – ti druzí – ve mně budí obavy, strach, někdy odpor, všude v médiích je slyšet, jací jsou špatní, vím o nich dost, nepotřebuji vědět víc, oni jsou ti druzí, neznámí, které nechci poznat. Tento problém vnímám jako závažný a je třeba s ním něco dělat. Kdo by se o něj měl zajímat, kdo by ho měl řešit?

Já si myslím, že by to měli být ti, kteří věří tomu, že Bůh miluje lidi bez rozdílu, a kteří věří,

že Ježíš zemřel za všechny lidi, tudíž není třeba lidi dělit do různých „kategorií“.

Misie a pastorece mezi Romy je momentálně spíše na okraji zájmu církví, vychází převážně z individuálních aktivit farářů, farností a sborů. I v církvích jsou předsudky vůči Romům. Přesto se církve práci s Romy věnují, buď formou diakonií a charit, nebo dalších sdružení. Fungují mnohá volnočasová a komunitní centra přímo ve vyloučených lokalitách, kde probíhá i misie a pastorece. Např. v Brně, v Rokycanech, Praze, Ústí nad Labem, Ostravě a na dalších místech pracuje mnoho nadšených lidí, kteří mají svou práci a své klienty rádi. Práce s dětmi a dospělými je těžká, ale i radostná, jsme vděční i za velmi malé pokroky a za to, že lidé k nám mají důvěru. Někteří křesťané a jiní lidé, kteří s Romy pracují, se s nimi natolik identifikují, že v rámci sčítání lidu přijali romskou národnost.

Pokud Rom uvěří, že za něj z lásky Ježíš zemřel, je pro něj nepochopitelné, že my křesťané se z této zprávy nedokážeme opravdu, tedy podle něj viditelně a stále radovat. Pro Romy by přijatá víra měla být posílením identity, posílením jejich Romipen (romství). Jistotou, že je Bůh miluje takové, jací jsou, a ne takové, jaké bychom je chtěli mít my.

CO MŮŽE BRÁNIT ROMŮM V ZAPOJENÍ DO NAŠÍ CÍRKVE:

- Vysoké nároky na znalosti o Bibli, církvi
 - Umírněnost, málo vřelosti
 - Sebekontrola, vysoké nároky na sebe, individualita, nutnost vyniknout
 - Uzavřenost sborů
-

Zde bych použila úryvek z básně Bohuslava Reynka: „Bože můj, hořím nadějí, že věci, které se nedějí, se stanou.“ Věřím, že může dojít k mnoha změnám, pokud za ně budeme společně prosit a usilovat o ně.

My, co pracujeme s Romy, potřebujeme vaše modlitby za naši práci, aby se v ní projevovala Boží vůle a vedení.

Lidi, se kterými pracujeme a kteří často pocítují beznaděj, povzbudí, že na ně někdo myslí a modlí se za ně, že jsou lidé, kteří jimi neopovrhují, kteří jim chtějí dát pativ – úctu.

Modleme se společně za to, aby tito lidé mohli přijít do našich sborů a abychom je dokázali přijímat s láskou a předávat jim evangelium.

Iva Pellarová, (foto: Pavel Zuchnický)

Sbory s původní luterskou liturgií

Současnost a minulost (1)

Při zkoumání zpívané liturgie v původně luterských sborech Českobratrské církve evangelické (které jsme v posledních číslech započali pohledem na zpěvníky a bohoslužebné knihy, v nichž se nám zápisy liturgické praxe zachovaly) je třeba nyní zaměřit přímo do tří moravských seniorátů: Brněnského, Východomoravského a Moravskoslezského. Ty zahrnují celkem 77 sborů s 80 kazatelskými stanicemi. Původní liturgie se ovšem v rozsáhlejší podobě zpívá jen v pěti sborech, jedna či dvě zpívané části jako doklad dřívějšího provádění liturgie pak zůstávají v dalších dvou.

Kde všude se původní liturgie zpívá?

Když jsem v roce 2007 objížďela zmíněné senioráty s úmyslem zmapovat, kde všude se ještě tradiční liturgie provozuje, dospěla jsem k těmto (dnes aktualizovaným) výsledkům: v Brněnském seniorátu nalezneme zpívanou liturgii ve sboru v Jevišovce, jde však o zvláštní případ tradování, o kterém bude ještě řeč. Typickým příkladem sborů s původní zpívanou luterskou liturgií je ve Východomoravském seniorátu vsetínský dolní sbor (Bronislav Czudek) a sbor v Pržně (Zdeněk Pištěk). Zbytek liturgie jsem našla také ve sboru v Ratiboři. Posledním seniorátem, který poutá naši pozornost, je seniorát Moravskoslezský. Zde se liturgie provozuje především ve Frýdku-Místku (Pavel Křivohlavý) a v Českém Těšíně, který jsem však jako zvláštní případ do svého zkoumání nakonec nezahrnula. Zbytky liturgie se dochovaly také ve sboru v Ostravici.

Proč právě zde?

Jaké jsou však příčiny zachování dnes již (z pohledu většinové liturgické praxe) archaických liturgických pořadů právě v těchto sborech? Při hledání dějinných souvislostí nám nyní poslouží kniha Bohuslava Buriana *Toleranční kazatelé na Valašsku (1781–1861)*, v níž jsou kvalitně shrnuty dějiny valašského evangelictví.

Valašsko je tradičně považováno za jakousi tvrz evangelictví, jež zůstala přes veškeré protireformační snahy nedobyta. Není to však dáno jen geografickými či etnografickými podmínkami, přestože význam blízkosti Slovenska byl pro Valašsko i Slezsko v mnoha ohledech rozhodující (důležité je navíc zmínit, že významnou část horského obyvatelstva tvořili od 16. století kolonisté slovenské, polské, ukrajinské či rumunské národnosti, jak můžeme číst v knize Jaroslava Štíky *Etnografický region Moravské Valašsko*). Významnou úlohu pro „nedobytnost“ valašského evangelictví hrála podle Buriana také skutečnost, že katolické církvi trvalo po třicetileté válce na Valašsku desítky let, než obsadila někdejší protestantské fary svými duchovními. Katoličtí představitelé dokonce dobrovolně přiznávali, že nejsou schopni místní lid získat na svoji stranu. Bohuslav Burian se proto domnívá, že o „tajných evangelících“ lze na Valašsku mluvit jen s určitou opatrností, neboť valašské poměry v protireformační době byly zřejmě daleko volnější než v jiných krajích.

Nahlédnutí do dějin valašského evangelictví

Svou evangelickou identitu spojovali Valaši s bratrskými i luterskými bohoslužebnými knihami (modlitbami, postilami, kancionály a především s Biblií kralickou), které ctili nade vše a užívali je doma i při shromážděních na odlehlých místech. Kromě tajných návštěv evangelických farářů z Uher se o výklad Písma starali lidoví kazatelé. Nelze však mluvit o úplné izolaci: velmi živé byly v 17. i v 18. století styky se Slovenskem a Slezskem, zvláště „artikulární chrámy“ (vždy dva chrámy v každé slovenské župě, ve kterých bylo povoleno veřejně kázat a vést matriku) v Trenčíně a v Prietrži byly Valachy pravidelně vyhledávány. Mimořádný význam pro shromažďování valašských evangeliků měl pak

Ó Ježíši
Spol.píseň č.1.
I.Antifona č.31
Kolekta počát. - Pán Bůh budiž
Čtení: Mat.28:16-20, Mar.16:16-20
Spol.píseň č.350
~~Spol~~ Instalační akt
Solo zpěv
Projevy hostí
Spol.píseň č.243 277
Kázání, modlitba, ohlášky
Spol.píseň č.243
II.Antifona č.63
Kolekta konečná
Požehnání
Spol.zpěv: Král věčný

„chrám milosti“ v Těšíně (jeden ze šesti chrámů postavených po roce 1707 ve Slezsku jako výraz určité svobody protestantů).

Toleranční patent z října 1781 znamenal pro evangelický lid nejen svobodu, ale též nárok existovat jako organizovaná církev. Mezi mnoha omezujícími podmínkami byla povinnost přihlásit se k jednomu ze dvou v Evropě rozšířených vyznání, vystačit s vlastními finančními prostředky a hledat si duchovní jen na území císařských zemí. Proto valašští evangelíci zprvu poměrně samozřejmě požádali o pomoc slovenskou luterskou církev, která navíc používala jako bohoslužebný jazyk biblickou češtinu. Do roku 1785 tedy vzniklo na malém území třináct poměrně velkých sborů, které obsadili zkušení duchovní ze Slovenska.

Po tolerančním patentu

Již v průběhu prvních dvou let po vydání tolerančního patentu se začalo ukazovat, že přenést tradiční slovenské luterské obřady na Valašsko, které bylo po léta zvyklé na osobitý ráz bohoslužeb i zbožnos-

ti, nebude zcela možné. Příklon Valachů k bratrským bohoslužebným knihám a obliba Strejcových ženevských žalmů, souznicích v myslích věřících s dlouhodobým pocitem útlaku, byly slovenskými kněžími kritizovány a považovány za znak kalvinismu. Stačilo, aby se Valaši dozvěděli o možnosti pozvat „jim bližší“ kazatele helvetského vyznání z Maďarska, a v brzké době přestoupila polovina sborů k reformované církvi. Na Valašsku zůstalo tedy po celé toleranční období sedm luterských sborů, což byla více než třetina všech luterských sborů v českých zemích (Hošťálková, Ratiboř, Pržno, Hodslavice, Jasenná, Rusava a Vsetín - dolní sbor. Vsetínský sbor se rozdělil, „dolní“ zůstal věrný luterské církvi, „horní“ přestoupil k církvi reformované). Celkem bylo v českých zemích 19 sborů luterských a 54 reformovaných. Reformovaná církev měla tedy zásadní převahu.

A jak se dál vyvíjela liturgie v těchto zbylých luterských sborech? Odpovědi budeme hledat v příštích číslech našeho seriálu.

Eliška Baťová

PRÁCE S ROMSKÝMI RODINAMI NA VSETÍNĚ

Sázka na vzdělání

Práce s rodiči je důležitější než pozornost věnovaná dětem

V bezmála třicetitisícovém Vsetíně je Diakonie nepřehlédnutelná. Hned jak vystoupíte z vlaku, padne vám zrak na modrobílý věžák před nádražím, kterému přes všechna okna osmého podlaží vévodí známé modré logo a nápis Diakonie.

Vsetínské středisko Diakonie nabízí služby pro seniory a služby sociálně vyloučeným. O seniory je postaráno ve čtyřech zařízeních – domově pro seniory, domově se zvláštním režimem, v domácí péči a denním stacionáři. O těch dnes psát nebudeme. Na Vsetín jsem se

ten krkolomný název služby můžeme přeložit na srozumitelnější: jde o práci s Romy, romskými dětmi, mládeží a romskými rodinami. Není to však pomoc Romům jako etniku, ale Romům jako komukoliv jinému, kdo se dostal do problémů, zpravidla kvůli složité sociální situaci.

Mozaika

O práci Diakonie na tomto poli jsem mluvila s Martou Doubravovou, vedoucí služeb sociálně vyloučeným. Do konkrétní práce v terénu, zejména v lokalitě Poschla – známých Čunkových kontejnerech – mě zasvětila Anna Hříbková, vedoucí sociálně-aktivizačních služeb s názvem Mozaika. „Pod Mozaikou provozujeme dvě aktivity. Na mládež zaměřený nízkoprahový klub Rubikon a na podporu rodin s dětmi jednak Školičku, pro děti od dvou do pěti let a jejich rodiče, jednak službu s názvem Pomoc a podpora rodinám se školními dětmi,“ vysvětluje Marta. Do Školičky jsme se pak jeli podívat (viz foto).

První kontakt

Zajímalo mě, jak se o potřebných rodinách pracovníci Diakonie dozvědí. Potřebné rodiny nacházejí terénní pracovníci většinou přímo ve vyloučených lokalitách, kam chodí denně. Hodně si lidé mezi sebou sami řeknou. Také školy o této činnosti vědí a doporučí příslušnou službu, když je někde problém. Důležitá je spolupráce s odborem právní ochrany dětí, jehož pracovníci na sociální služby rodiny upozorní, pokud vidí, že by to mohlo vést ke kýženému cíli. Diakonie služby nabízí, rodiny se rozhodnou, zda je chtějí využít.

Školička

Pracovníci Diakonie připravují programy pro rodiče s dětmi od dvou do pěti let, což má vést

tentokrát vypravila kvůli práci, kterou konají terénní pracovníci mezi sociálně vyloučenými. Ptala jsem se, zda mezi ně patří někdo jiný, než Romové a dozvěděla jsem se že ne. Takže si

k rozvoji dětí v předškolním věku a získání takových návyků a dovedností, aby později zvládaly běžnou základní školu. Na Vsetíně nastupovalo ještě před časem devadesát procent dětí do základní školy praktické (dříve zvláštní). Nyní se počet snížil o deset, možná až patnáct procent, což je velký úspěch. Systém zápisů dětí do prvních tříd je pro romské etnikum velmi diskriminující. Vše je nastaveno na děti, které rozumějí česky a chodily v předškolním roce do školky. Proti nim jsou pak romští předškoláci ve velké nevýhodě, protože mluví doma romsky. „Způsob zápisů romských dětí do českých škol vidíme jako systémovou chybu. Stavíme od počátku na tom, že pokud se dětem nedostane kvalitního vzdělání, neuplatní se. Dostanou se do začarovaného kruhu nevzdělanosti, nezaměstnanosti, závislosti na sociálních dávkách, absence pracovních návyků. Když chodí romské děti do praktické školy, dostávají se do izolace, kamarádi se pak jen mezi sebou, což jim zavírá cestu do většinové společnosti.“

Pokud chceme snížit počet romských dětí v praktických školách, a podle nás by jich tam polovina chodit nemusela, musí se dostat podpory celé rodině. Tudy vede cesta ze sociální vyloučenosti a zmíněného neblahého kolotoče. Pokud rodiče vyšli pouze praktickou školu, nedokážou poradit dítěti s úkoly už ve třetí třídě. Je potřeba je podpořit, naučit je zorganizovat chvilku klidu na domácí přípravu, i když je kolem třeba spousta sourozenců. Zkrátka je nutné do toho vtáhnout celou rodinu,“ popisuje práci v rodinách zapáleně Anna.

Nyní funguje Školička čtyři dny v týdnu a z toho v úterý je vždy program pro děti s rodiči. Program je zaměřen na rodiče, aby viděli, jak je možné s dětmi pracovat, i když třeba sami nic podobného v dětství nezažili. Aby načerpali nápady, jak děti dále rozvíjet. A jestli nápady doma s dětmi uplatní? „Někdy si je děti doslova vydupou,“ přikyvuje Anna Hříbková. „Něco se jim líbí a dokážou si o to rodičům říct. Rodiče se jim pak více věnují a zjistí, že je to dobré. Některé maminky se tak zapojily, že se staly nejdříve dobrovolnicemi ve Školičce a pak dokonce placenými silami. Třeba zrovna paní Jolana, která do Školičky začala chodit se svým nejmladším dítětem a nyní tu pracuje. Bohužel kvůli seškrtnému rozpočtu školičky bude muset skončit. A to je velká škoda,“ konstatuje smutně vedoucí Školičky.

„V úterních programech pro rodiče a děti dáváme velký důraz na to, aby se posilovala spolupráce rodičů a dětí. Vidíme mnohdy, že na počátku přijde rodič a všechno za dítě dělá. O to ale nejde, vedeme rodiče k tomu, aby dali dítěti prostor, aby tvořili spolu,“ doplňuje Marta. „Jeden tatínek například říkal: takové kostky máme doma a kluk si s nimi vůbec nehraje! A já na to: to si s ním musíte hrát vy. Po deseti minutách přemlouvání to tatínek vyzkoušel, a ono to fungovalo. Stavěli spolu půl hodiny. A kolega mi pak říkal, že když byl za několik dnů u nich doma, že tatínek seděl a hrál si s klukem s kostkami.“ Vypadá to jako drobnost, ale z takových postupných kroků se pak rodí úspěch.

Základní škola a co dál

Další bod, kde je často třeba pomoci, je komunikace mezi školou a rodinou. „Mám před očima případ, kdy maminku kvůli chování jejího kluka v první třídě volali do školy snad obden. Až to nakonec vzdala a svolila s jeho přeřazením do praktické školy, přestože byl velice šikovný. V této oblasti se snažíme být takovým nárazníkem a snažíme se mírnit konflikty mezi učitelkami nebo vedením školy a rodinou,“ popisuje další oblast terénní práce Anna.

Ale ani dítě, které úspěšně zvládne základní školu, dokonce se i vyučí, nemá zdaleka ►

vyhráno. Nevýhoda toho, že je Rom, se s ním táhne dál. Obtížně hledá práci. K tomu Marta: „Pomáháme i s hledáním práce pro mladé Romy. Loni se na nás jeden šikovný mladý hoch obrátil o pomoc s hledáním místa, ale trvalo přes rok, než se to podařilo. Pak slýcháme od rodičů: k čemu to všechno snažení je, když se naše děti nakonec třeba i vyučí, ale práci neseženou.“ O to důležitější pak je, aby romské děti měly síť vztahů ve většinové společnosti, nejen mezi sebou. Aby měly kamarády a spolužáky, jejichž rodiče je znají, pak snáz najdou práci nebo získají doporučení.

Shrneme-li smysl sociálně aktivizačních služeb, vidíme, že velkou část práce Diakonie v rodinách představuje podpora všeho, co se týká školy a vzdělání. Není to ale jen pomoc při řešení konfliktů. Pracovníci stojí jednoznačně na straně rodin. K rozhodování však vedou rodiče, oni nesou odpovědnost. Oni musí rozhodnout, zda dítě přeradit či nepřeradit do praktické školy a kam se má dále ubírat jeho vzdělávání. „Velkou energii věnujeme také pomoci při doučování. A zase: nejde o doučovací kroužky, ale o to, aby rodiče byli schopni dítě podpořit a pomoci mu se školou, aby dohlédli na přípravu a vyžadovali ji,“ popisuje další snažení terénní pracovnice.

Bydlení

Na problémy se školou, které v romských rodinách prožívají, se nabalují další věci: dluhy, bydlení, vyřizování na úřadech. Jaká část vsetínských Romů bydlí na Poschle - v kontejnerových domech?

Romové bydlí i jinde, buďto rozptýleně nebo soustředěně ještě asi ve dvou nebo třech lokalitách. Na Poschle jsou ale terénní pracovníci nejčastěji - už jen proto, že zde jsou v nízkém domku po bývalých holobytech prostory Školičky i nízkoprahový klub Rubikon. V plechových kontejnerech se octli vlastně obyvatelé zbořeného pavlačového domu z centra Vsetína.

Komu kontejnerové domy patří? Jsou to městské byty. Sice s koupelnami a záchody, ale také s plísněmi, protože plechové kontejnery nedýchají. Větší problém je, že rodinám opakovaně vznikají dluhy. Někde desetitisícové, jinde až stotisícové. A město není schopno peníze od dlužných rodin vymoci. Marta kroutí hlavou: „To je nepochopitelné. Další příklad selhání systému. Při stěhování z pavlačáku na Poschlu se

měl nastolit nějaký nový režim, ale ten se opět nedodržel. Náš názor byl, že by se první případ neplacení měl exemplárně dotáhnout a neplatiče z bytu vyhodit. To se ale nestalo a dluhová spirála se roztáčí dál. Myslíme si, že u některých rodin to byl i důvod nedávného odchodu do Anglie. Odešlo jich několik. Nechaly tu dluhy, které jim narůstají. To znamená, že se nemají kam vrátit, kdyby se jim v Anglii nevedlo, přestože Vsetín vnímají jako svůj domov.“ Její rozhořčení v hlase stoupá: „V zadlužování romských rodin vidíme i pochybení ze strany státních úředníků. V zákoně je vyloženo možnost, že když je ohroženo bydlení rodiny, může se dávka na bydlení vyplácet přímo tzv. náhradnímu příjemci, což je nejčastěji majitel bytu. Právě aby nevznikaly dluhy. Toho ale vsetínští úředníci nevyužili a vypláceli dávky rodinám na ruku s tím, že si bydlení mají zaplatit.“ Anna hned dodává: „Byla v tom patrně snaha naučit rodiny hospodařit a starat se o své finance. U některých to ale nefunguje, asi se to v životě nenaučí. A dluhy je pak drtí.“

Důvěra

Vzniká při dlouhodobé spolupráci něco jako vztah důvěry mezi pracovníky Diakonie a romskými rodinami? To vysvětluje zkušená pracovnice z terénu Anna: „Setkáváme se s tím, že rodina je ráda, že se jí věnujeme. Pomůžeme se

školou, zdravotními problémy dětí, s bydlením, dluhy, zaměstnáním pro rodiče. Ideální je, když v sobě rodina najde motivaci. Při dlouhodobé práci se často vytvoří vztah důvěry. Členové rodiny svou situaci chtějí řešit a s naší podporou se mnohé po malých krůčcích daří. Pokud pomoc přichází od nás zvenku a rodině je to jedno, smysl se vytrácí. Stalo se také, že nás vyhodili. I s tím se musí počítat.“ A co lhostejnost? I s tou se pracovníci setkávají. Dítě něco chce, ale rodičům je to jedno. Nebo matka něco chce, ale za týden tomu pod náporom jiných starostí už nepřikládá váhu.

Zmatek kolem dávek na počátku roku 2012

Co jsme viděli v televizi z tepla svých obывáků, zažili terénní pracovníci na Vsetíně na vlastní

kůži. Poprvé v životě viděli děti brečet hladu. Pro rodiny, které žijí z ruky do úst a jinak to neumějí, je každé selhání systému dramatické. Vyhlášená sbírka základních potravin pomohla nejpotřebnějším a velkým překvapením bylo, kolik lidí se do ní zapojilo.

Je v terénní práci s romskými rodinami naděje?

Někdy je ubíjející pracovat s rodinou na jednom problému, když se pořád nedaří. Najednou však, třeba za rok, rok a půl se cosi hne. Zvenku to ani třeba nemusí jako velké vítězství vypadat, ale pracovníci Diakonie vědí, jaké úsilí za tím je. To je pak krásný pocit, že se něco konečně podařilo. Vsetínská Diakonie není se svou nabídkou sociálně-aktivizačních služeb pro rodiny rozhodně zbytečná.

Daniela Ženatá

ÚVAHA

Nejsme rasisté. Ale...?

Virtuální vtípky

Program Cikán.exe přestal pracovat. Klikněte na „Zavřít do vězení“ nebo „Vyplatit sociální dávku“. Parodie na chybovou hlášku z operačního systému Windows je jedním z mnoha vtípů, které zaplavují internet, e-mailové schránky i sociální sítě. Než mne začnete odsuzovat za moralizování, předesílám, že mám smysl pro humor a moji blízcí mohou dosvědčit, že i pro ten nejčernější. Věci ale mají své hranice.

Zvlášť poslední dobou je internet doslova prorostlý latentním protiromským rasismem. Není snad dne, kdy bych dokonce i na profilech svých přátel nenacházel kreslené nebo psané vtípky „na cikány“ nebo na „nepřizpůsobivé“. Nedávno jsem se o tom přel se svým spolužákem teologem, který něco podobně „vtipného“ vyvěsil na Facebook. On se hájil: „Já nejsem rasista. Ale když ona je to skoro vždycky pravda!“ A to je přesně ten problém. Nebe je modré, trávník zelený a cikáni prostě nepracují a kradou. Většina lidí, kteří podobné příspěvky vytvářejí nebo komentují, překotně vysvětluje, že oni se přece nepočítají mezi

rasisty, ale... Ale co jejich nechutné, nenávistné a účelové komentáře, kterých je plný internet! Co jejich „úsměvné“ návrhy na „konečné řešení romské otázky“ spojené s vystěhováním, které tolik připomínají hrozivě Endlösung der tschechischen Frage z dob nacistické okupace! ▶

Kde peníze pomáhají

Česká televize pravidelně informuje, komu a jak pomohly finanční prostředky ze sbírky Pomozte dětem. Reportáž o tom, jak tyto peníze posloužily Diakonii v Plzni a jejímu krizovému centru SOS Archa, můžete zhlédnout na stránkách České televize. Odkaz najdete na stránkách www.diakonie.cz/prave-se-deje.

Vsetínská Diakonie pomohla lidem v nouzi

Rodinám s dětmi v Vsetínsku a Zlínsku, které se v důsledku ochromeného systému výplat státních sociálních dávek dostaly ze dne na den do existenční nouze, pomohly sbírky základních potravin.

„Situace začala být pro mnoho rodin zcela neúnosná, skutečně neměly den ze dne na živobytí. Vsetínská Diakonie na to zareagovala výzvou k potravinové sbírce,“ informovala radní Zlínského kraje Taťána Nersesjan.

V rámci potravinové pomoci dárci poskytli to nejnужnější: chleba, cukr, mouku, těstoviny, luštěniny, vajíčka, tuky. „Pomohli jsme tak pěti desítkám rodin, přičemž šlo nejčastěji právě o rodiny s dětmi. Příjemci pomoci byli vděční, nesetkali jsme se s odmítnutím,“ doplnil ředitel vsetínské Diakonie Dan Žárský.

Podobně zareagovali také otrokovičtí katolíci nebo Armáda spásy v Havířově. *(zdroj: novinky.cz)*

OZNÁMENÍ

Postní sbírka Diakonie pokračuje

Stále můžete podpořit Postní sbírku na pomoc sirotkům v Etiopii, kterou pořádá Diakonie ČCE-Středisko humanitární a rozvojové pomoci. Sběrka podporuje etiopské ženy pečující o sirotky, oběti epidemie AIDS. Cílem je pomoci nejchudším zajistit si základní dlouhodobou možnost obživy. Jen 500 Kč stačí, aby měla rodina (vdova s dětmi) z čeho žít. Svůj příspěvek můžete poslat na sbírkový účet 9371 9371 / 0300. Další informace najdete na webu hrp.diakonie.cz. Děkujeme, že nám pomáháte stavět lidi na nohy.

Média přitápějí

K růstu společenského napětí přispívají také média. A to i ta takzvaně seriózní, kterým nejspíš věříme víc, než by si zasloužila. Dva příklady za všechny. Internetový zpravodajský server Novinky.cz zveřejnil článek s videem z Brna, kde čtrnáctiletý Rom brutálně zbil mladšího chlapce. To, že byl útočníkem Rom, ovšem nikdo nepotvrdil. Diskuse pod článkem se však nesla v duchu tak odporném, že normální člověk musel pocítit žaludeční nevolnost. Parlamentní listy zase vydaly zprávu o tom, jak Romové založili politickou stranu a vzápětí jim zmizel pokladník i s penězi. Nejspíš se to ovšem vůbec nestalo, žádná taková strana neexistuje a policie o žádném takovém případě neslyšela. Článek houfně převzala další česká zpravodajská média (jako Nova či iDnes, ale i třeba Týden), aniž by se příliš namáhala s ověřováním. Nikomu nepřišlo divné, že autor originálního článku Václav Prokůpek je bývalým regionálním lídrem Dělnické strany.

To jsme to dopracovali. Média, internet a sociální sítě – svobodný prostor k vyjádření téměř jakékoli myšlenky. Místa, jak beztrestně škodit a ubližovat – to všechno svobodně. Jako ti, kdo se zmocnili svobody a teď ji žijí. Je tohle ještě svoboda, mám chuť se zeptat?

Co s tím?

Když apoštol Pavel říká v jisté souvislosti „Nemylíte se“ (1K 6,9), můžeme to volněji přeložit také jako „nejdete se přivést na scestí“ nebo prostě „nenechte se zblbnout“. Třeba to platí i pro tento kontext. Třeba tou pověstnou solí a světlem můžeme být tehdy, když se nenecháme zblbnout společenskou náladou a zachováme si čistou hlavu i citlivost a respekt k lidské důstojnosti. To přece nemusí znamenat ztratit nebo potlačovat smysl pro humor.

A jak začít? Inspirací může být třeba příklad šéfredaktora týdeníku *Respekt* Erika Taberyho, který na svůj profil v síti Facebook napsal: „Mám jednu velkou prosbu. Pokud si dáváte na zdi různé rasistické a xenofobní poznámky či fotky (často doplněné poznámkou „nejsem rasista, ale...“), škrtněte mě z přátel. Ulehčíte mi práci, že pak nemusím škrtat já vás. V poslední době je to totiž až moc často. Děkuji.“

Pavel Hanych

(foto: M. Rozhoň)

KATECHISMUS PRO RODIČE

Z úst nemluvnátek připravil sis chválu**Děti a modlitba (při bohoslužbě)**

Amen, Pane smiluj se, Beránku Boží – to jsou zvolání a zpěvy, které si náš tříletý synek rychle osvojil. A také pozvedání rukou při modlitbě, jak to vidí u faráře, první nesmělé pokusy o znamení kříže nebo ticho. Prostě děti nevstupují do modlitby katechezí a výkladem, ale zkušeností a nápodobou. Nejprve ji musí zažít, pak teprve o ní mohou přemýšlet.

K zapojení dětí do bohoslužebného dění není vždy třeba snah o neformálnost, ale úcty k řádu a tradičním formám. Například chvíle ticha, která vytvoří prostor, aby se člověk mohl doopravdy modlit, nejen modlitbu poslouchat. Vždy stejné zakončení modlitby („na věky věků“), na něž mohou lidé (a děti v tom jdou rády příkladem) odpovědět hlasitým Amen. Krátké a jasné formulace. Zpívaná odpověď na přímlovky (např. Kyrie eleison), k níž se shromáždění přidává. A vůbec pevné části bohoslužby (ordinarium) jako Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei, které dětem uvíznou v uších a budou si je nejspíš občas prozpěvovat i mimo bohoslužby.

Rodiče také mohou své děti učit gestům modlitby. Protože to nebývá abstraktní význam slov, ale právě tělesné postoje, do nichž děti vkládají své první osobní modlitby – sepnuté ruce, skloněná hlava, pozdvižené dlaně, pokleknutí...

Důležitým předpokladem pro to, aby se děti dokázaly soustředit na modlitbu při bohoslužbách, je jistě i jejich zkušenost s modlitbou v rodině – před jídlem či před spaním.

Pak už je cesta otevřená k postupnému vysvětlování, že v bohoslužbách se setkáváme s několika druhy modliteb – především vstupní, přímlovnou a eucharistickou. Každá má svůj zvláštní význam a také své místo v rámci celku. Z tohoto celku je také třeba při uvádění dětí do bohoslužebného života vyjít. Co je vlastně bohoslužba? Dětem bude srozumitelný biblický obraz rozhovoru, setkání (učedníci na cestě do Emauz) nebo slavnosti (podo-

benství o hostině). Hostitelem v případě bohoslužby není sbor ani farář, ale Kristus, který je uprostřed těch, kdo se sejdou v jeho jménu. Proto se hned na začátku chceme pozdravit a setkat s ním. Vstupní modlitba vyjadřuje to, s čím na bohoslužby přicházíme, ale především chválu Boha a prosbu o jeho přítomnost mezi námi.

Když jsme pak slyšeli radostnou zprávu, vnímáme víc, kolik neradostných věcí je kolem nás. Proto se přimlouváme za celou církev, celý svět a všechny potřebné.

Eucharistická modlitba, velká děkonná modlitba před večeří Páně, vychází z Ježíšova slavení Poslední večeře s učedníky. To začíná tím, že „vzdal díky“. Máme-li „konat na jeho památku“, máme slavit jeho hod jako důkuvzdání. Děkujeme přítom nejen za dary stvoření a dobrých věcí v našem životě, ale především za dar nejvzácnější – za Ježíše Krista.

Užitečné také může být předem s dětmi probrat, za co by chtěly poděkovat, oč prosit, za koho se přimlouvat. A pak jim na správném místě bohoslužby připomenout, že teď je k tomu čas. A občas také mohou s rodiči nebo farářem děti například pro rodinné bohoslužby zformulovat vlastní modlitby.

Karel Šimr (foto: Martin Grombířik)

Životní a tvůrčí bilance Pavla Rejchrt

V české literatuře posledních čtyřiceti let se objevilo několik výrazných osobností, vycházejících ve své tvorbě z české evangelické tradice – to je jev pozoruhodný, bohužel však dosud nedostatečně zmapovaný a zhodnocený. Není pochyb o tom, že jedním z nejméně výraznějších tvůrců této skupiny autorů je Pavel Rejchrt, autor šestnácti knih básní, próz i kázání, a vedle toho též vynikající výtvarník.

Světlo tmou zjizvené je kniha úvahová, autorova myšlenková suma. Pavel Rejchrt v ní na postavě hlavního hrdiny Enocha Alta sleduje svou vlastní životní, tvůrčí i duchovní cestu, bezmála sedmdesátiletou. Hlavní napětí, které hrdina knihy cítí, je napětí mezi cestou faráře, k níž získal univerzitní vzdělání, po níž se však z řady důvodů nevydal, a cestou spisovatele, kterou zvolil. Enoch Alt je hrdina, který pochybuje o sobě samém, o své životní a pracovní cestě i o možnostech, které nevyužil. Enoch žije sám, nezaložil rodinu, nemá děti. Přesto je jeho svět plný lidí. Hned na začátku se setkáváme s jeho přítelem farářem, poslaným do důchodu tak brzy, jak jen to šlo. Tento přítel – pro Enocha Alta důležitý – se při četbě vrací i dále. V jednotlivých kapitolách sní Enoch svůj sen o neznámém kazateli, kritickém k dějinné podobě církve, přičemž se dotýká vztahu křesťanství a židovství; seznamuje čtenáře se svými kořeny v malé „ecclesiole“ – Jednotě bratrské – a zabývá se vztahem mezi ní a Českobratrskou církví evangelickou; líčí se sympatiemi některé rysy tradice katolické, vysvětluje ale, proč ji nemůže přijmout za svou; podrobně uvažuje o gnózi a táže se po hodnotě některých jejích rysů, jež jsou mu blízké; vede písemný dialog s akademikem, svým bývalým spolužákem z evangelické teologické fakulty; staví se kriticky k soudobému literárnímu „provozu“; skládáme spolu s ním básnickou sbírku, účastníme se výstavy dřevorezů i kázání v odlehlém vesnickém sboru; čteme Enochovo pojednání o Lutherovi i Augustinovi...

Přestože hlavní osou knihy jsou popsány „Zápasy umělce Enocha Alta“, jak zní podtitul knihy, její hlavní hodnota nespočívá v popisu těchto „zápasů“, ale v něčem jiném, zdánlivě

méně nápadném: v autorově schopnosti zachytit nespočet konkrétních detailů ze života kolem sebe, a ovšem zejména ze života lidí hlásících se k různým křesťanským tradicím, především té evangelické. Rejchrt je mistr výstižné charakteristiky, který dokáže v jednom odstavci propojit závažnou teologickou úvahu s drobnou příhodou, přičemž výsledkem je opakované kladení klíčových otázek. Světlo tmou zjizvené přináší nepřeborné množství podnětů k úvahám teologickým, k přemýšlení o církvi a církevní historii, k reflexím filozofickým i životně praktickým, přičemž autor čtenáře ani na chvíli nenudí. Rejchrt ve svém vyprávění není systematick: vždy vychází z konkrétního podnětu, potom se však lehce pohybuje v čase i prostoru, mezi zážitkem a úvahou, dopisem a četbou, cizím textem

a vlastní vzpomínkou. Je naléhavě vážný i vtípně sebeironický. Kniha přináší pestrý kaleidoskop podnětů k uvažování, přitom však je jednotná ve své vlastní hlavní linii, kterou je vylíčení hrdinova poctivého, čistého a hlubokého hledání Krista a víry v něj.

Světlo tmou zjizvené je kniha, která každého čtenáře zaujme něčím jiným, evangelický křesťan v ní může najít mnoho výzev k promýšlení evangelické tradice i současné situace své církve.

Jan Sulc

REJCHRT, Pavel: *Světlo tmou zjizvené*. Benešov:

Eman 2011. 176 s. ISBN 978-80-86211-75-6

Tolerance

Loň 13. října uplynulo 230 let od vydání tolerancečního patentu, tentokrát bez velkých oslav. Tolerance ovšem byla po roce 1781 pro evangelíky a. v. a h. v. a pro pravoslavné křesťany císařským darem, kdežto pro římské katolíky naopak nesnadným úkolem, jak připomínal dekret tehdejšího královéhradeckého biskupa J. L. Haye.

Dnes si uvědomujeme, že snášenlivost je nesnadná pro nás pro všechny, pokud ji nejnom přijímáme a požadujeme (něm. *fordern*), ale také k ní hodláme přispět (*fördern*). Znamená totiž, že druhým nasloucháme a že se je snažíme pochopit v tom lepším smyslu. Bohužel se nám to

vždycky nedaří. Kdykoli dojde na sporné téma věroučné, mravní nebo politické, příliš si jsme jistí, že máme pravdu my a náš odpůrce se nutně mýlí. A co když má kus pravdy zrovna on? A pochopili jsme skutečně všechny souvislosti probíraného tématu?

Pokud si takové otázky neklademe, je to „rozhovor hluchých“, tedy nemoudrých, který vyznívá neplodně a trapně. Svými zkušenostmi jsme samozřejmě obohaceni, ale na druhé straně také zatíženi. Učme se více repektovat názory, rozhled a zkušenosti druhých. Apoštol Pavel nás k tomu také povzbuzuje. Mnoho zdaru v tomto ohledu sobě i vám přeje

Bohuslav Vík

POSLEDNÍ SLOVO

Většina menšiny

V „posledním slovu“ či v „glosse“ člověk snad nemusí předkládat fundované verze, jak nějakou nesnáz sprovodit ze světa.

Nesnází je romská otázka. V novodobé kategorizaci otázka „nepřizpůsobivých“. Je ve vzduchu, koho na co se ale ptá? Co si my, bílá většina, počneme s Romy, cigány, kteří v Česku, chtě nechtě, žijí? Nebo co si mají počít oni? Jak by to přizpůsobení, pro všechno na světě, mělo podle české představy vypadat? Jen ať se radši nepřizpůsobují. Jak by vypadal „přizpůsobený“ Rom?

Nepřizpůsobivost se brávala jako klad. Asi už to tak není. Kladem je dneska její opak. Říká se mu „flexibilita“. Všimli jste si, jak frekventované to slovo je? V inzerátu, který se týká pracovní nabídky, je flexibilní skoro vše. Pracovní doba, kolektiv...

Flexibilního cikána si představit nedovedu. Žije vlastně po celá staletí pořád dost podobně. A my se na něho vrháme s naší „sociální prací“, neziskové organizace ho zachraňují... Pořád se usiluje o integraci, kdo o ni ale vlastně stojí? Kolik vládních i nevládních „projektů“, tuny zbytečně popsaných papírů, ze kterých se čte na zbytečných konferencích.

Většina romské menšiny myslím moc nestojí ani o vzdělávání, ani o práci ve smyslu jakési „seberealizace“. Jsou jiní. Bereme to dostatečně v potaz???

Potkávám se s Romy pravidelně ve věznicích. Mám je ráda pro zajímavou jinakost, srdečnost a živost, pro blýskavé oči. Umějí věci, které my ne. Nezazpívají falešný tón, drží se v rytmu, který bychom my neuchopili; ano, umějí i krást, když kradou, dělají to šikovně a ne „ve velkém“. Ale co za tu jinakost schytají? Jsou lákavou možností, jak ulevit – sadičtickým choutkám nácků, skinů, či jak se jim všem říká, nízkopudové touze lichvářů nemravně bohatnout... Že se musí držet zákonů každý a že za krádež je holt trest, o tom není sporu. Co kdybychom Romy nechali být, dokud se chovají zákonně?

A teď přidám: co kdyby do školy docházely jen ty z jejich dětí, jejichž rodiče (nebo i děti samy) o to stojí? A co kdyby paní z oddělení péče o dítě a rodinu místního úřadu přestala chodit na kontroly? Možná by se něco zanedbalo, spíš ale v menšině případů. Toho, čemu by to pomohlo, by bylo možná více.

Menšiny se mají chránit, protože jsou v menšině. Neděláme to nebo to děláme divně. Na špatných místech. Že cikáni dovedou pořádně zlobit, to je pře-

ce jasně. Známi v severočeském městě sdílejí svůj dům s Romy už od dob komunistických. Tenkrát je k nim „oni“ direktivně nastěhovali. Následky? Romové jim dluží v podobě nájemného už přes dvě stě tisíc, žijí hodně nahlas, poruchy v bytě likvidují po svém a leccos tak devastují. Naším známým přitom nějak není pomoci. Veřejná správa nezasáhne,

vypadalo by to „rasisticky“. Rasismus naruby. Námí nesmyslně upletená pravidla, která nedovedou věci napravit a svazují i Romy i nás samotné.

Co dělat? Zeptat se Karla Holomka nebo Kumara Višvanatana – ten řekl, že situaci na Šluknovsku pomůže budování vzájemné důvěry. Je to málo? Chce to dobrou vůli.

Jana Plíšková

OZNÁMENÍ

Ubytování

Farní sbor ČCE v Broumově nabízí ubytování hostům. Dvou- a třílůžkový pokoj, koupelna se sprchou, kuchyňka, jídelna, terasa. V okolí Broumovské stěny, pískovcová skalní města Adršpach, Ostaš, Teplické skály. Cyklotrasy, lyžařské vleky (při dobrých podmínkách), památky, Kladsko. Kontakt: broumov@evangnet.cz.

Pozvánka na historický seminář

Jarní seminář historické společnosti VERITAS bude věnován tématu: Evropský rozměr protestantských modliteben. O osobitosti tolerančních modliteben a valdensko-hugenotských templů, jejich architektonickém pojetí a obsahovém charakteru promluví Žofie Vobrová a doc. Dr. Eva Melmuková. Seminář se bude konat v sobotu dne 24. března 2012 v 10 hodin v Pardubicích, v sálku na faře ČCE ve Sladkovského ulici 638. Všichni zájemci jsou srdečně zváni. (Fara je šestý dům za evangelickým kostelem.)

Rozvoj, nebo development?

Ekologická sekce České křesťanské akademie zve na úterý 13. března 2012 od 17.30 do přízemí kláštera Emauzy (Praha 2, Vyšehradská 49) na besedu na téma „Rozvoj, nebo development? (Praha a její příroda – pro občany, nebo pro developery?)“ s úvodním slovem Mgr. Ondřeje Mirovského, zastupitele MČ Praha 7. (JNe)

Změna začátku bohoslužeb

Od března 2012 se posouvá začátek bohoslužeb ve sboru v Odrách na 8.45 a v kazatelské stanici ve Fulneku na 10.30.

Rodinné rekreace v Chotěboři 2012

Kuratorium Evangelického střediska Chotěboř připravilo na letošní prázdniny následující termíny pobytů:

Termíny běhů/Vedení běhu/Zaměření:

- 30. 6.–7. 7. M. Zemánková – rekreace a Víra a světlo
- 7. 7.–14. 7. R. Kučerová – maminky s dětmi
- 14. 7.–27. 7. E. Plzánková – hudební
- 28. 7.–4. 8. L. Červenka – rodinná rekreace
- 4. 8.–11. 8. M. Židková – maminky s dětmi
- 11. 8.–18. 8. O. Pellar – rodinná rekreace
- 18. 8.–29. 8. T. Matějovský – rodinná rekreace

- je možné se přihlásit i na dva i více běhů za sebou
- více informací je možné získat ve vašich sborech a na naší internetové stránce
- uzávěrka přihlášek je 30. dubna 2012.

Přihlášky přes internet na stránce <http://es-chotebor.evangnet.cz> (platí pro zájemce, kteří byli v posledních letech ve středisku na rekreaci).

Přihlášky potvrzené sborem, zasílejte na adresu: Ing. Petr Černý, Na Moráni 8, 128 00 Praha 2

Jak se Saul stal Pavlem 3/3

podle knihy *Taková dlouhá cesta*
kreslí Kristian Malina

Pavel se vrátil do Jeruzaléma, nešel za velehradou, ale hledal apóstoly. Ti se s ním nejprve báli mluvit, zanedlouho mu však volali kázání evangelia v Antiochii.

„Athéňané, vy jste opravdu horliví ctitelé svých bohů. Při prohlídce vašeho města jsem viděl jejich svatyně. Všiml jsem si, že v jedné stál oltář s nápisem Neznámému bohu. A já jsem vám přišel zvěstovat toho, jehož neznáte.“ odvolal Pavel posluchače. To udělalo dojem jak na epikurejce, tak na stoiky. Když ale začal mluvit o Ježíši a o tom, že je tento Bůh vzkříšil z mrtvých, začali se Athéňané smát...

Ande se tolik nesmáli, třeba v Efezu se roztáhli řemeslníci, kteří se živilo tvorbou sošek různých bohů na Pavla pustili. Dvě hodiny pak dav křičel: „Vieliká je efezská Artemis.“ Kóby se jim tenkrát Pavel dostal do rukou, bylo by žito...

Po mnoha letech se Pavel vrátil do Jeruzaléma. Kázal evangelium pohanům, ale teď' jej chtěl přiblížit svým židovským bratřím, s nímž Bůh uzavřel smlouvu. Ale to se mu nezdařilo. Když jej poznali, vrhli se na ně...

Co se to tu děje?

Ze spárů davu Pavla vyrazil římský důstojník. Muže, jehož dav chtěl zabít, přivedl voják k výslechu. Pak nespěchali, 2 roky čekal Pavel na soud. Když přišli jeho nepřátelé s nejtěžším obviněním, bylo mu jasné, že se Festus, tamní místodržící, za úplatek a taky, aby měl klid, dá na jejich stranu. Pavel se proto odvolal k císaři.

Jsem si jist, že ani smrt ani život, ani andělé a mocnosti, ani žádná moc, ani co jiného v celém tvorstvu nás nedokáže odloučit od lásky Boží, která je v Ježíši Kristu.

K císaři se směl odvolat každý římský občan. Pavel se tedy vydal s vojenským doprovodem do Říma. Zde Pavlova cesta končí, legenda vypráví, že tu byl stát.

UPOUTÁVKA

www.ceskybratr.cz

Milí čtenáři,
evangelický měsíčník *Český bratr* rozšiřuje formy své existence! Kromě papírového časopisu a čísel v pdf. formátu, vyvěšených na www.e-cirkev.cz, můžete číst a prohlížet také jeho virtuální podobu na www.ceskybratr.cz.

Český bratr se přibližuje lidem! Těšíme se na vaše reakce a komentáře.

Tomáš Najbrt, webmaster
Daniela Ženatá, šéfredaktorka

Evangelický měsíčník **ČESKÝ BRATR**

vydává Českobratrská církev evangelická

Chystáme:

Co my jako křesťané můžeme nabídnout k tématu...

Je církev pro silné, nebo pro slabochy?

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
členové: Šárka Grauová, Pavel Hanych, Jiří Hoblík, Jan Kirschner, Jan Mamula, Tomáš Pavelka, Jana Plíšková, Lenka Řidzoňová, Romana Špačková

NA OBÁLCE

Na obálce: foto: Marcel Rozhoň

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka dubnového čísla je 18. 3. 2012. Vyhrazujeme si právo nevyžádané příspěvky krátit.

DISTRIBUCE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05 Praha 1,
tel.: 222 316 306,
e-mail: szp@diakoniecce.cz

TISKNE

M.I.B. production service s.r.o.,
Papírenská 1, 166 11 Praha, 6
(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.
Informace o předplatném
podá, objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz, sekce Publikace,
časopis Český bratr

ISSN 12111-6793